

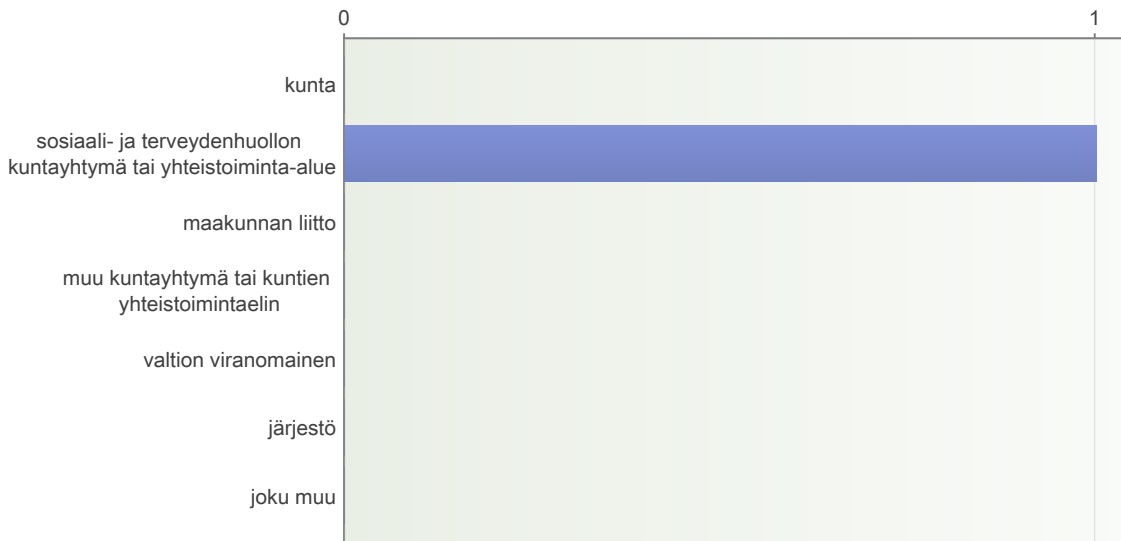
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyyntöä käsittelevä päivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä	Sari Keränen	Maire Ahopelto, kuntayhtymän johtaja, puh. 044 777 3033	28.10.2016	Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän hallitus

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaistasaatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapausmalli voi toteutumistavasta riippuen jopa heikentää alueiden yhdenvertaisuutta. Valinnanvapausmalli tulee valmistella siten, että se ei johda väestön ja alueiden hyvinvointi- ja terveyserojen lisääntymiseen.

Ottaen huomioon, että terveyserojen kaventaminen on ollut ja on tässäkin uudistuksessa keskeinen tavoite, on yllättävää, miten vähän tämän keskeisen tavoitteen osalta on tehty tilannearvioita (väestöryhmittäiset ja alueittaiset erot tiedetään hyvin suuriksi). Terveyserojen kaventamiseksi uudistuksen jatkovalmistelussa pitää erityisesti paneutua a) kun arvioidaan eri tuottamismallien vaikuttavuutta valtakunnallisesti (sote-lain säädännössä) ja maakunnallisesti (tulevissa järjestämissuunnitelmissa) ja b) rahoitusmallissa, jonka tulee tukea erojen aktiivista kaventamista.

Rahoitusmallissa terveyserojen kaventaminen tarkoittaa, että sairastavuudeltaan ja sosiaalisilta ongelmiltaan heikoimmille alueille kohdennetaan lisä-/erityisresursseja tätä tavoitetta varten. Erityisen tärkeää tämä on ennaltaehkäisevän toiminnan osalta, sillä terveys- ja hyvinvointierot ovat syntyneet ja korjautuvat pitkällä

aikavälillä. Terveyserojen kaventamisen tavoitteella on suora yhteys myös maakuntien keskeiseen aluekehittämistehtävään.

Terveys- ja hyvinvointieroja on mahdollista kaventaa järjestäjän koon kasvattamisella kuntaa merkittävästi suuremmalle toimijalle, lakiluonnoksessa kaventaminen nähdään ainoastaan strategisena välineenä (alueellinen hyvinvointikertomus) ilman tarkempia tavoitteita/välineitä. Uudistus luo edellytyksiä parantaa palvelujen yhdenvertaisuutta (esim. yhtenäistää alueen palvelu- ja hoitokäytäntöjä). Haasteena on esitykseen sisältyvä monituottajamalli ja valinnanvapaus, jotka vaativat selkeyttämistä. Asiakasmaksujen suhde valtion rahoitukseen on nyky muodossaan ongelmallinen, koska se kannustaa maakuntia maksimoimaan asiakasmaksutuotot, mikä osaltaan voi ylläpitää tai lisätä väestön terveys- ja hyvinvointieroja. (Asiakasmaksulainsäädännön uudistus on meneillään, joka turvaa asiakkaiden yhdenvertaisen kohtelun). Maakunnallinen sosiaali- ja terveydenhuollon integraatio mahdollistaa ns. erityisosaamista vaativien palvelujen kehittämisen ja ylläpitämisen. Tämä parantaa yhdenvertaista palvelujen saatavuutta ja näin kaventaa hyvinvointieroja.

4. 2. Antaako esitys riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite? Jos ei, miten tavoitteen saavuttamisen edellytyksiä voitaisiin parantaa?

Vastaajien määrä: 1

- Kainuun hallintokokeilussa luodun laajan sote-integraation kokemusten mukaan kustannussäästöt saadaan aikaan erityisesti palveluketjujen integraatiolla (=koko palvelutuotanto on samalla järjestäjällä ja tuottajalla). Integraation avulla järjestelmästä poistuvat / ratkaisevasti vähenevät eri toimijoiden osatunnetuista aiheutuvat kustannukset sekä asiakkaille aiheutuvat haitat. Monikanavarahoituksen kokoaminen yhteen lisää kustannusten hillinnän välineitä.

Kilpailutuksia koskevat kriteerit on syytä kirjata niin, että valinnanvapauden toteuttaminen (hajautettu tuotanto) ei synnytä lisää kustannuksia laajaan integraatioon verrattuna.

Lakiesityksiä valmisteltaessa ei ole riittävästi sisäistetty, että "ohjaus" ei voi tapahtua jatkossa perinteisin säädöksiin painottuvien ohjausmekanismien! Ohjauksen pitäisi tapahtua julkisen talouden suunnitelman sekä maakuntatalousohjelman tavoitteiden ja keinojen kautta vuosittain. Maakuntarahoituksen mekaaniset lakiin sidotut ja ennakkoon lukkoon lyödyt leikkurit eivät ole toimiva ratkaisu. Julkisen talouden suunnitelman ja maakuntatalousohjelman yhteydessä voidaan vuosittain päättää olosuhteisiin sopeutetuista toimenpiteistä säästötavoitteen saavuttamiseksi.

Ei anna. Kustannusten hillinnässä on kolme merkittävää tekijää: 1) maakuntien kustannusten kasvun huomiointi vain osittain, 2) kustannuskehitystä seurataan maakuntien hintaindeksillä ja 3) maakuntien lainanotto-oikeuden rajaaminen. Ongelmallisimpia ovat kasvun osittainen huomioiminen sekä hintaindeksi, jota ei ole sidottu sosiaali- ja terveyspalvelujen kustannuskehitykseen. Maakuntien sote-rahoituksessa ei tällöin huomioida riittävästi palveluiden varsinaisia tuottamiskustannuksia. Monituottajamalli tuo julkiseen toimintaan tehokkuutta ja kustannusvaikuttavuutta "kilpailullisen" tilanteen vuoksi.

5. 3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

- Tärkein itsehallintoa rajoittava tekijä on, että maakunnilla ei tulisi olemaan verotusoikeutta, vaan maakuntien talous perustuisi miltei kokonaan valtion maakunnalle osoittamaan rahoitukseen. Valtion rahoituksen on esityksessä nähty oikeuttavan ja edellyttävän maakuntien itsehallinnon olennaista rajoittamista.

Maakuntien tehtävien vaikuttavan hoitamisen kannalta valtionhallinnon antamat, ministeriöittäin sektoroidut tehtävät ja pyrkimys edelleen säädellä niitä erityislainsäädännön ja jopa asetusten anto-oikeudella on tälle tavoitteelle täysin vastakkainen.

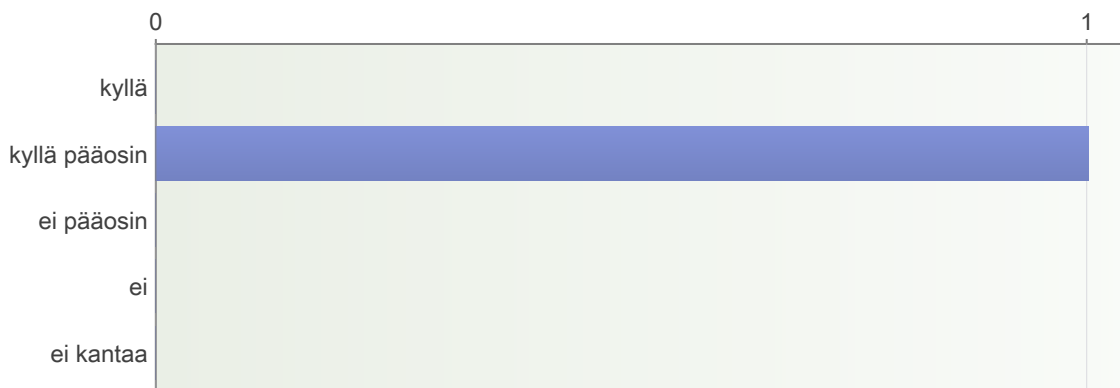
Maakunnista tulee luoda vahvoja organisaatioita. Lakiluonnosten perusteella maakuntien itsehallinto tulisi olemaan selvästi kunnallista itsehallintoa heikompaa. Näin ollen tehtävien siirtyessä kunnilta maakunnille tehtävien itsehallinnollinen ohjaus heikkenee.

Maakuntien päätösvallan kapeus suhteessa suorilla vaaleilla valittuun valtuustoon muodostaa jo lähtökohtaisesti legitimiteettiongelman demokratian näkökulmasta. Vaaleilla valitut päättäjät tulevat olemaan vahvassa valtion (ministeriöiden) ohjauksessa. Valtionohjauksen tulisi keskittyä poliittisesti strategisiin kysymyksiin. Sen sijaan palveluita koskevat operatiiviset ammatillista ja alueellista asiantuntemusta edellyttävät asiat tulisi jättää maakuntien päätösvaltaan.

Maakuntien hallintorakennetta tulisi kehittää siten, että rakenne tukee asukkaiden ja väestön demokratiaoikeuksia. Järjestämisen ja maakunnan oman palvelutuotannon erottaminen toisistaan voi kaventaa demokratiaa, koska järjestämisestä vastaavalla viranomaisella ei ole toimivaltaa päättää maakunnan palvelulaitoksen käytännön toteutuksesta ja palvelulaitoksen johtamiseen ei osallistu luottamushenkilöt. Esityksessä mainittujen demokratiakeinojen lisäksi suuri vastuu demokratian käytännön edistämisestä ja toteuttamisesta jää maakuntien hallintorakenteille. Esityksessä kuvatut menetelmät ovat varsin perinteisiä keinoja demokratian edistämiseksi – digitalisaatio mahdollistaisi huomattavasti kevyempiä osallistumismenetelmiä alueen asukkaille.

6. 4. Muodostaako maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

Vastaajien määrä: 1

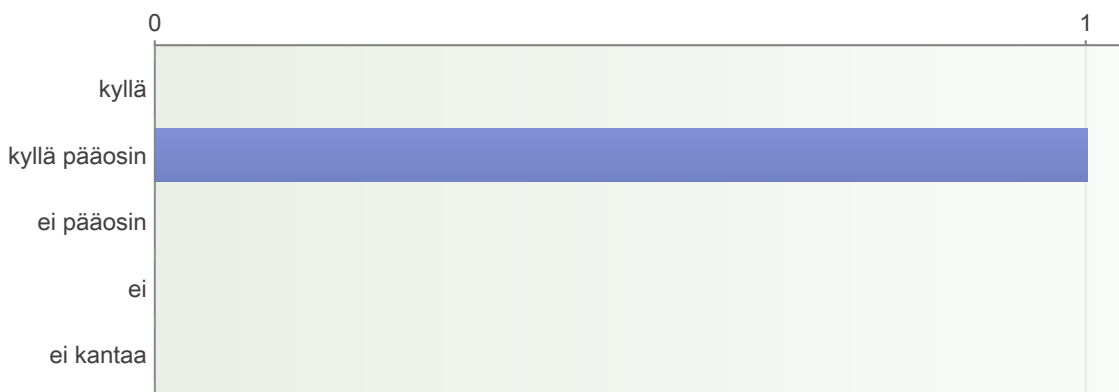
Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Ehdotettu sääntely palveluiden tuottamisen ja järjestämisen erottamiseksi eri tason yhtiöittämisveloitteineen tulee asettamaan erittäin suuria vaatimuksia maakuntakonsernin ohjaukselle ja johtamiselle. Kainuussa tämä johtaa vastoin lakiuudistuksen tavoitetta palvelujen disintegraatioon. Käytännössä on uhkana, että Kainuussa pitkäjänteisen kehittämistyön tuloksena rakennettu ja hyvin toimiva yhteisten ja tukipalvelujen järjestelmä joudutaan pilkkomaan. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapautta koskeva lainsäädäntö ja maakuntalain 6 §:ssä lueteltuja tehtäväalueita koskeva erityislainsäädäntö on valmisteilla, eikä niiden sisällöstä ole lausuntoa annettaessa riittävästi tietoa. Tämä on perustavaa laatua oleva ongelma sekä lausunnon antajien että eduskuntakäsittelyn näkökulmasta. Maakuntalaki ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki koskevat ensisijaisesti hallinnon järjestämistä. Sisältöjä koskevan erityislainsäädännön valmistelussa tulee erityisesti kiinnittää huomio siihen, että maakunnille jää ratkaisuvallta niille siirrettävien tehtävien hallinnon, päätöksenteon ja talouden järjestämiseen maakuntien itsehallinto huomioon ottaen. Tämä on välttämätöntä itsehallinnon näkökulmasta alueiden erilaisuuden huomioon ottamiseksi, ja se on myös hallituksen asettamien sääntelyn purkutavoitteiden mukaista. Tulevat 18 maakuntaa ovat toimintaympäristöltään, julkiselta ja yksityiseltä palvelurakenteeltaan sekä muilta olosuhteiltaan erilaisia. Digitalisaatio, ikääntyminen, muuttoliike ja maakuntauudistus vaikuttavat eri puolilla Suomea olevien kuntien ja maakuntien toimintaympäristöön hyvin eri tavalla. Muutos korostuu seuraavien vuosien kuluessa. Maakuntalakiluonnos ei mahdollista palveluiden organisointia olosuhteet huomioon ottaen tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Tämä voi johtaa siihen, että palveluiden tuottaminen tulee tehottomaksi ja kalliiksi. Kainuun hallintokokeilun yhteydessä tuli selkeästi esille, kuinka tärkeää on alueelliset olosuhteet ja erityispiirteet huomioiden kootusti integroida palveluja asiakaslähtöisiksi kokonaisuuksiksi. Tämä on perusedellytys toiminnallisen ja kustannustehokkuuden saavuttamiselle, ei kaavamainen toimintatapojen kiinnittäminen ennakoon. Olosuhteiden erilaisuus tulee ottaa huomioon ja mahdollistaa joustavat yhteistoimintamuodot palvelujen tuottamisessa ja järjestämisessä. Myös perusoikeuksien toteutumisen kannalta on tärkeää, ettei liian jäykkä lainsäädäntö muodosta estettä asukaslähtöiselle kehittämiselle ja palvelujen toteuttamiselle. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluketjut, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, elinkeinojen kehittäminen, aluekehittämisviranomaisen tehtävät, maakäytön suunnittelu ja maakuntakaavoitus sekä liikenne- ja ympäristöasiat ovat kunta-, maakunta- ja asukasnäkökulmasta kokonaisuuksia, jota edellyttävät toimivaa yhteistyötä, yhteistä suunnittelua ja kehittämistä sekä palvelujen organisointia. Maakuntalakiluonnoksen 15 §:ssä säädetään maakunnan ja sen alueen kuntien neuvottelumenettelystä valtuustokausittain. Säännös on riittämätön. Se turvaa maakunnan ja sen alueen yhteistyön poliittisen tason tarkastelun, mutta ei mahdollista maakunnan ja kunnan sopimuksia tuotannon ja järjestämisvastuun siirrosta. Maakuntalakiluonnoksen 7 §:n mukaan maakunta voisi sopia järjestämisvastuun siirrosta kunnalle, silloin kun siitä erikseen laissa säädetään. Sääntelytapaa tulisi muuttaa siten, että sopiminen olisi aina mahdollista, jollei sitä erikseen kielletä. Maakuntien palvelukeskukset Maakuntalakiluonnoksen 16 luvun säännökset valtakunnallisista palvelukeskuksista tulee valmistella uudelleen. Maakunnat ovat itsehallinnollisia yksiköitä ja tukipalvelujen järjestämien tulee olla maakuntien päätettävissä. Lainsäädännöllä ja lakiin perustuvilla standardeilla luodaan kriteerit yhtenäiselle palveluarkkitehtuurille ja tietotuotannolle, mutta tukipalveluiden organisoiminen tulee perustua maakuntien päätöksille. Palvelukeskuksia voidaan perustaa vain rajatuksi siirtymäkaudeksi tai rajaten tiiviisti vain valtakunnallisesti välttämättömiin tehtäviin. Siirtymäkauden jälkeen valtion tulee jäädä niiden hallinnoinnista kokonaan pois. Tukipalveluiden järjestäminen laajassa yhteistyössä on perusteltua ja kunnilla ja sairaanhoitopiireillä on tästä hyviä kokemuksia. Tukipalveluissa toimii tällä hetkellä suuri määrä valtakunnallisia, maakunnallisia ja alueellisia yhtiöitä, joilla on osaaminen ja resurssit toteuttaa laajoja muutosprosesseja ja tuottaa palvelut julkisille organisaatioille. Investoinnit järjestelmiin, osaamiseen ja henkilöstöön olisivat huomattavasti edullisemmat kuin kokonaan uusia organisaatioita perustettaessa. Luonnoksesta puuttuvat kokonaan arviot uusien palvelukeskusten perustamiseen, investointeihin, järjestelmiin sekä henkilöstö- ja muihin menoihin liittyvistä kustannuksista. Palvelukeskuksia ollaan perustamassa ilman minkäänlaisia selvityksiä niiden kustannuksista. Palvelukeskuksia koskevat säännökset rajoittavat maakunnan oikeutta päättää tukipalveluiden tuotantotavasta. Lakiluonnosten mukainen järjestely veisi tukipalveluita koskevan päätöksenteon kauas niiden käyttäjistä. Maakunnilla olisi yhtiöiden palveluiden käyttövelvollisuus, mutta rajalliset mahdollisuudet vaikuttaa niiden sisältöön. Maakuntalakiluonnoksen mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin käyttövelvoitteen piiriin kuuluvista palveluista ja eri palvelukeskusten tehtävistä. Säännökset ovat väljiä ja ongelmallisia sekä

maakuntien itsehallinnon että osakeyhtiölain kannalta eivätkä täytä asetuksenantovaltuudelta edellytettävää tarkkarajaisuutta. Toimitila- ja kiinteistöhallinnon tehtävien osalta lähtökohtana tulisi olla, että maakunnat päättäisivät palvelujensa tuotantorakenteesta sekä sen edellyttämästä toimitilatarpeesta. Maakunnilla tulisi olla oikeus organisoida asiat itsenäisesti ja tarvittaessa yhteistyössä alueen kuntien ja muiden jo olemassa olevien toimijoiden kanssa. Yhden valtakunnallisen yhtiön sijaan tulisi muodostaa useampia maakuntien ohjauksessa olevia alueellisia toimitilayhtiöitä. Tämä mahdollistaisi yhtiöiden toimivan ohjauksen alueellisten toiminnallisten tarpeiden mukaisesti. Talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden keskittämiseksi asetetut tavoitteet voidaan parhaiten saavuttaa usean tukipalveluyksikön mallilla. Talous- ja henkilöstöhallinnossa toimii jo lähtötilanteessa lukuisia julkisomisteisia ja yksityisen sektorin tuottaja organisaatioita ja markkinoilla on tervettä kilpailua. Ehdotamme yhden kansallisen tukipalveluyksikön sijaan usean talous- ja henkilöstöhallinnon toimijan mallia, jossa maakunnat valitsisivat talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden tuottajan alueellisesti tai kansallisesti toimivien tuottajien joukosta. Tukipalveluyksiköt voisivat tuottaa talous- ja henkilöstöhallinnon palveluita myös kunnille, mikä varmistaisi, että talous- ja henkilöstöhallinnon tukipalvelut olisivat tuotettavissa tehokkaasti myös kuntien jäljellejäävien tehtävien tarpeisiin. Yhteishankintojen osalta järjestelyn ei tulisi hajottaa maakuntien ja kuntien yhteistä hankintavolyymiä. Toiminnan tulisi tukeutua olemassa oleviin hankintaorganisaatioihin ja niiden osaamiseen ja asiakastuntemukseen mm. soite-sektorilla. Kilpailuttamisessa tulisi tukeutua olemassa oleviin organisaatioihin. KL-Kuntahankinnat Oy:llä on vajaan 10 vuoden ajalta monipuolinen kokemus maakuntien vastuulle siirtävistä kunnallisten organisaatioiden hankinnoista sekä riippumattoman toimijan asema. Maakuntien hankintaan tarvitaan ylätason hankintatoimintaa koordinoiva toimija/palvelukeskus, jonka roolina olisi hankintojen ohjaus ja tuloksena maakuntien yhteinen hankintastrategia. Tieto- ja viestintätekniisten palveluiden (ICT-palvelukeskus) osalta maakuntien tarvitsemat kansallisesti yhteiset ICT-palvelut tulisi organisoida useamman toimijan verkostomallilla, jossa tulee arvioida nykyisten organisaatioiden hyödyntämismahdollisuudet. Pohjois-Suomen alueella voidaan pilotoida ICT:n järjestämisen yhteistyötä.

7. 5. Maakuntalain 2 luvussa määritellään maakunnan tehtävät. Onko maakunnalle esitetty tehtäväkokonaisuus uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

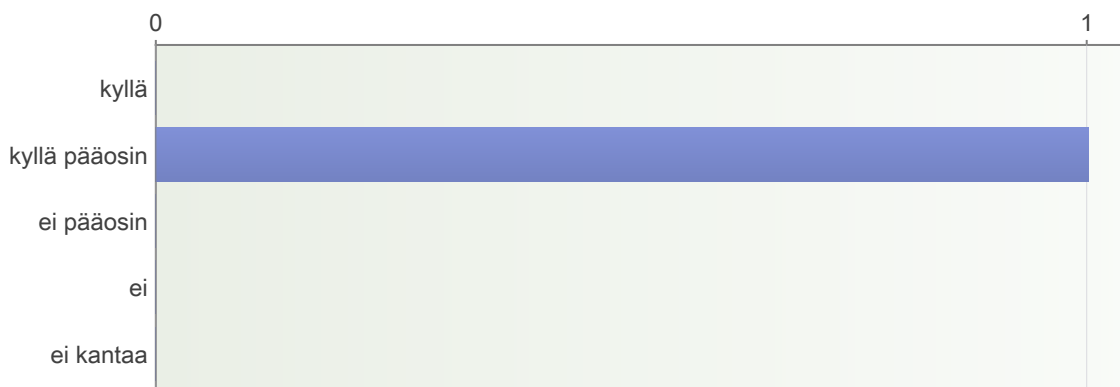
Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Maakunnan tehtäviä koskeva erityislainsäädäntö on valmisteilla, joten tehtäväkokonaisuus sekä kuntien ja maakunnan suhde ovat vielä avoimia kysymyksiä. Tämä on jo esivalmisteluvaiheessa olennainen valmistelun toimivuutta ja tehokkuutta haittaava tekijä, jota lisää ministeriökohtaisen valmistelun koordinoimattomuus ja epätahtisuus. Maakuntalakiluonnoksessa maakunnille on säädetty yhteensä 25 lakisäätettä tehtäväaluetta, joiden tarkempi sisältö määritellään erityislainsäädännössä. Maakunnille säädettyjen tehtävien sisältö tullaan määrittelemään kutakin tehtävää koskevassa erityislainsäädännössä. Erityislainsäädännön uudistaminen ja

muutokset ovat vielä valmistelussa, joten tässä vaiheessa ei ole edellytyksiä arvioida tehtäväkokonaisuutta yksityiskohtaisemmin. Jatkovalmistelussa on erityisesti syytä kiinnittää huomiota siihen, että kunnan ja maakunnan roolia ja tehtäviä selkeytetään erityisesti seuraavissa tehtäväkokonaisuuksissa: 1. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Sosiaali- ja terveyspalveluihin liittyvä hyvinvoinnin edistäminen siirtyy maakuntien vastuulle. Kuntien tehtävät ovat tältä osin määrittelemättä. Tehtävät tulee lainsäädännössä määrittellä ja selkeyttää kuntien velvollisuutta kerätä tietoja, joita sillä on velvollisuus seurata ja raportoida maakunnalle. On olemassa vaara, että ilman selkeyttämistä tehtävästä muodostuu hallitsematon alati viranomaispäätöksiin kasvava kokonaisuus. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 8 § voitaisiin kirjoittaa muotoon ”Hyvinvoinnin ja terveyden sekä turvallisuuden edistäminen maakunnassa”. 2. Ympäristötehtävät ja ympäristöterveydenhuolto Maakuntalakiluonnosten mukaan maakuntien tehtäviin ei sisälly ympäristönsuojelun ja luonnonsuojelun tehtäviä, mikä toteutuessaan hajottaisi nykyisin jo maakunnan alueella ELY-keskuksissa olevan ympäristötehtävien kokonaisuuden epätarkoituksenmukaisesti. Tämä koskee erityisesti vesilain- ja ympäristönsuojelulain valvontaa. Valmiustehtävien tehollinen hoitaminen itsehallintoalueilla ilman vastaavien normaaliolojen tehtävien siirtämistä samaan organisaatioon on käytännössä mahdotonta. 3. Pelastustoimi Maakunnille ja kunnille tarjottavien pelastustoimen palvelujen näkökulmasta pelastustoimen järjestäminen 18 maakunnalliseen pelastuslaitokseen on toiminnallisen ja kustannustehokkuuden kannalta selvästi parempi ratkaisu kuin pelastustoimen järjestäminen viiden maakunnan tehtävänä. Jälkimmäisessä ratkaisussa muodostuisi mm. Kainuun pitkät etäisyydet huomioiden aivan liian laajoja toiminta-alueita koordinoitavaksi. Myös palvelujen tuottamisen ohjaus heikentyisi merkittävästi. Toimintatapa kankeutuisi keinoitekoisen palvelujen järjestämisen ja tuottamisen eriyttämisen takia ja byrokratia raportointeineen lisääntyisi. Maakunnallinen päätösvalta, varautuminen ja yhteistyö maakunnassa olevien muiden viranomaisten kanssa ei edistyisi. Pelastuslaitosten ja ensihoidon integraatiota ei pystyittäisi riittävästi varmistamaan. Lakiluonnoksen taustalla palvelutuotannon turvaava rahoitus vaarantuisi. Pelastustoimen ja ensihoidon keskittäminen viidelle alueelle heikentäisi huomattavasti lähipalveluiden integraation toteuttamista. Julkishallinnon keskeinen tehtävä on huolehtia ihmisten perusturvasta kaikissa olosuhteissa ja uudesta maakuntahallinnosta syntyy hyvä kotipesä varautumiselle erilaisiin häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin. Maakunnat muodostavat alueen kuntien kanssa lähellä ihmistä olevan turvaverkon, jonka varaan on nykyistä helpompi rakentaa myös varautumisen kokonaisuus, koordinoitua yhteistoiminnassa ministeriöiden kanssa. Toiminnan käytännön yhteensovittaminen on luonteva osa uuden maakunnan toimintaa. Pelastustoimen organisoiminen sosiaali- ja terveystoimen palvelurakenteen uudistamisen kanssa yhdenmukaisen aluejaon ja järjestämismallin pohjalta on välttämätön, koska sillä turvataan pelastustoimen mahdollisuus jatkossakin suorittaa kiireellisiä ensihoitotehtäviä ja kiireellisiä ensivastetehtäviä sen mukaan kuin sosiaali- ja terveystoimen viranomaisten kanssa erikseen sovitaan. Sosiaali- ja terveystoimen ja pelastustoimen yhteistyöllä saavutetaan merkittäviä synergiaetuja. Pelastustoimella on vahvaa osaamista hallinnonalat ylittävästä yhteistyöstä häiriö- ja poikkeusoloihin varautumisessa, valmiussuunnittelusta sekä harjoittelusta. Tätä on pystyttävä hyödyntämään riittävästi kuntien varautumisessa myös maakuntauudistuksen jälkeen. Jotta pelastustoimella on tosiasiallinen mahdollisuus varautumisen tukeen ja yhteensovittamiseen sekä maakunnan yhteisessä varautumisessa että kunnissa, tulee pelastustoimi asemoida maakuntaan siten, että riittävä toimialaosaaminen on sijoitettu palveluja järjestävälle tasolle. Lainsäädännössä on turvattava pelastuslaitosten mahdollisuus toimia ensihoidon palveluntuottajina. Ympäristöterveydenhuollon kokonaisuuden toteutus maakunnallisena on järkevää. Ympäristöterveydenhuoltoa koskeva lainsäädäntöpaketti ja sen toimeenpanoa koskeva laki tulee myöhemmin lausunnolle. Osa aluehallintoviraston ympäristöterveydenhuollon tehtävistä siirtyy maakuntiin. Myös aluehallintovirastoa koskeva lainsäädäntö tulee myöhemmin lausunnolle. Siirtyvien tehtävien vuoksi on huolehdittava riittävästä resurssista ja ohjauksesta sekä ympäristöterveydenhuollon organisoinnista niin, että yhteistyö eri tahojen kanssa sujuu joustavasti ja asiakasnäkökulma tulee huomioiduksi.

8. 6. Maakuntalain 5 luvussa säädetään maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

Vastaajien määrä: 1

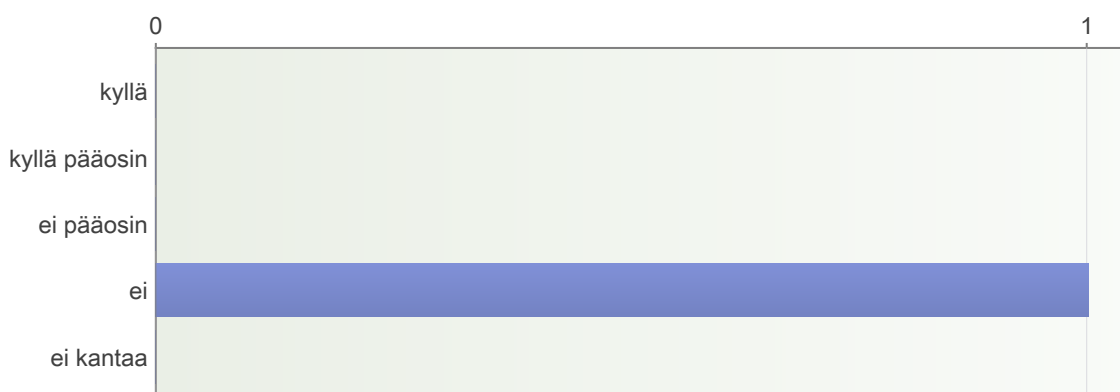

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Esityksessä edellytetään, että kuntalaisten osallistumista ja vaikuttamista edistetään, mikä on hyvä. Nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto ovat tärkeitä osallisuuden äänitorvia. Vaikeinta on aktivoida yhteiskunnan heikoimmat käyttämään vaikuttamismahdollisuuksiaan. Tässä tarvitaan hyvien käytäntöjen jakamista yli maakuntarajojen. Heikoimmassa tilanteessa olevat asiakkaat ovat usein palvelujen suurkäyttäjiä, minkä vuoksi heidän tarpeensa ja kokemuksensa tulisi saada kuuluville. Tämä tarkoittaa sosiaalityönkäytänteiden uudistamista kohti tuettua päätöksentekoa.

9. 7. Maakuntalain 9 luvussa säädetään maakunnan palvelulaitoksesta. Onko siitä esitetty säädettäväksi tuottamisen organisoinnin näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

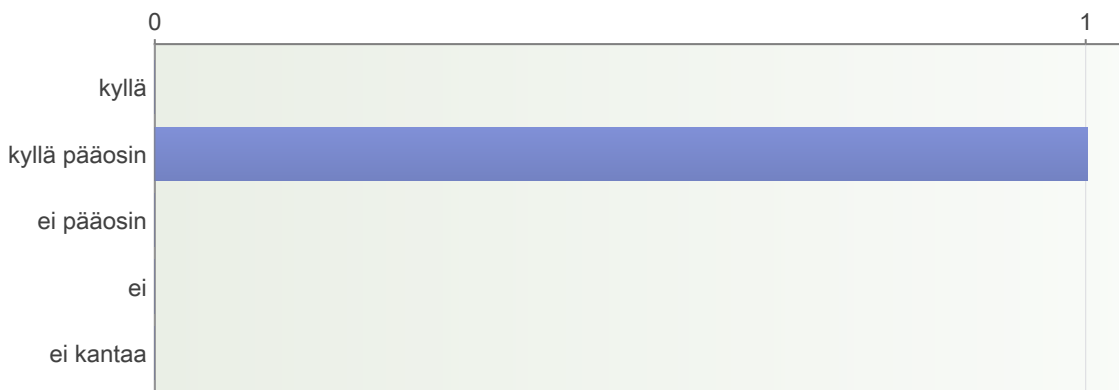
Avoimet vastaukset: ei

- Maakuntalakiluonnoksen 9 luvun säännökset maakunnan palvelulaitoksesta tulee nyky muodossaan muuttaa. Vaaleilla valitulla maakuntavaltuustolla tulee olla suorat vaikutusmahdollisuudet sen vastuulla olevien palveluiden strategisiin linjauksiin ja oman palvelutuotannon kokonaisuuteen. Demokratia uudistus edellyttää, että asiakkaiden ja aidon valinnanvapauden näkökulmien turvaamiseksi myös luottamushenkilöille taataan

edustus maakunnallisten palvelulaitosten päätöksenteossa niiden hallitusten jäsenenä. Palvelulaitosta koskevien ehdotusten taustalla on tarve tehdä palvelutuotannon talous ja kustannusrakenne läpinäkyväksi. Sama tavoite voidaan saavuttaa edellyttämällä palvelutuotannon talouden eriyttämistä ja kustannusten läpinäkyvyyttä siten, että niitä voidaan vertailla muiden palveluntuottajien kustannusrakenteisiin. Maakunnan yhteyteen perustettava erillinen ja kokonaan uusimuotoinen oikeushenkilö ja palvelujen erottaminen tämän erillisen oikeushenkilön vastuulle saa aikaan raja-aidan, joka luo esteitä toiminnan johtamiselle sekä maakunnan toiminnan ja talouden kokonaisuuden hallinnalle. Kysymys on tilaajan ja tuottajan erottamisesta, joka kunnissa saatujen kokemusten mukaan aiheuttaa epäselvyyttä johtamis- ja vastuusuhteissa ja lopulta myös kustannusten nousua. Järjestämisvastuun ja operatiivisen johtamisen erottaminen aiheuttaa toisaalta hallinnon päällekkäisyyttä ja toisaalta asiantuntemuksen painottumista operatiiviselle puolelle. Demokratian toteutuminen jää ehdotetussa mallissa välilliseksi. Maakuntavaltuuston päätösvaltaa rajattaisiin merkittävästi suhteessa sen laajimpaan tehtävään eli sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen. Myös pelastustoimen varautuminen häiriötilanteisiin ja turvallisuuteen edellyttävät vahvaa järjestäjän roolia.

10. 8. Maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti maakuntalakiin ja maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko maakuntien rahoitusmalli ja maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Yleiskatteellisuudesta johtuen maakunnilla on mahdollisuus päättää saamansa rahoituksen käytöstä. Tämä on välttämätöntä maakuntien itsehallinnon toteutumisen kannalta. Yleiskatteellisuudesta tulee pitää kiinni, eikä mitään osaa maakuntien saamasta rahoituksesta saa korvamerkitä tiettyihin menoihin. Tämä koskee sekä uudistuksen seuraavassa vaiheessa maakunnille siirrettäviä valtion tehtäviä että monikanavarahoituksen purkamisen myötä maakunnille siirrettäviä tuloja. Maakuntalakiin ehdotetut säännökset alijäämän kattamisvelvollisuudesta ja siihen liittyvät kriisimaakuntakriteerit sekä lainanotto-oikeuden rajoittamisesta ovat aivan liian tiukat ja ne ovat ongelmalliset maakuntien itsehallinnon näkökulmasta. Vaarana on, että monet maakunnat joutuvat hyvin nopeasti arviointimenettelyyn. Kaksi vuotta on uudistuksen laajuus huomioiden aivan liian lyhyt aika aidosti muuttaa pysyvästi toiminnan rakenteita. Huomattava on, että sote-kustannusten hillinnän aikajänne ulottuu vuoteen 2029, mikä on realistisempi tarkasteluajanjakso uuden mallin vaikuttavuudelle. Maakunnat tai niiden määräysvallassa olevat oikeushenkilöt eivät lakiluonnosten mukaan kuuluisi Kuntien takauskeskuksesta annetussa laissa säädettyjen rahoituskelpoisten kohteiden joukkoon, joten Kuntarahoitus ei voisi niitä rahoittaa takauskeskuksen takauksella hankituilla varoilla. Koska esitetyt maakunnat eivät kuuluisi Kuntarahoituksen toiminnan piiriin, tulisivat maakunnille siirtyvät velat irtisanottaviksi. Jotta maakunnat voisivat tulla Kuntien takauskeskuksen rahoitushuollon piiriin, niillä tulisi olla sama riskiluokka kuin kunnilla ja valtiolla.

Tämän varmistamiseksi yksi vaihtoehto on, että valtio tulisi nykyistä suuremmalla osuudella Kuntien Takauskeskuksen jäseneksi. Näin myös Kuntarahoituksen lainoitus voitaisiin varmistaa jatkossakin muuttamalla takauskeskuslakisä koskemaan valtion sosiaalisen asuntotuotannon lisäksi myös perustettavien maakuntien toimintaa.

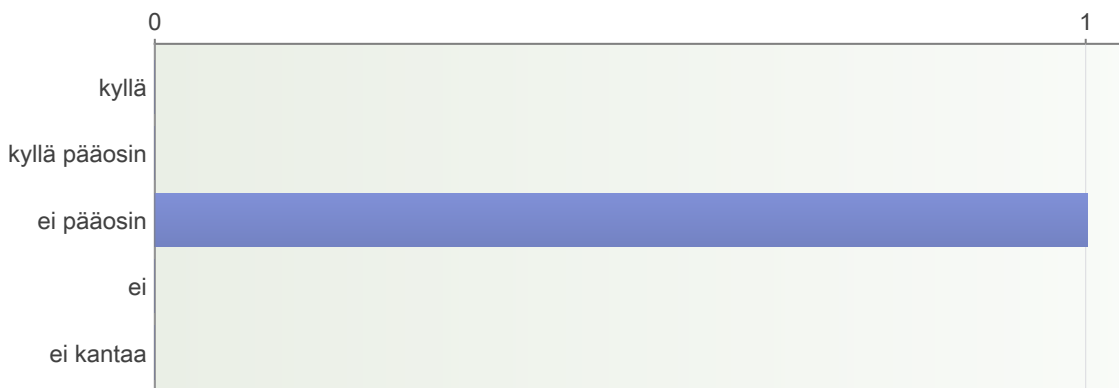
11. 9. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Vastaajien määrä: 1

- Lainsäädännöllä on turvattava edellytykset saavutettavuuden (asiakkaan näkökulma) huomioon ottamiselle ja hyödyntämiselle maakunnan palvelujen järjestämisessä, tuotannossa, palveluverkossa ja kehittämisessä. Tulevan maakuntahallinnon riittävä käynnistämisaika ja työrauha tulee turvata. Suunnitelluille ja uudistettaville toimintatavoille tarvitaan riittävä aika organisaatiouudistuksen toimivuuden varmistamiseksi.

12. 10. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 4 §:ssä säädettäisiin palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Säännöksen mukaan palvelut on toteutettava väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita, mutta säännöksen mukaisten edellytysten täytyessä palveluja voidaan koota suurempiin kokonaisuuksiin. Onko säännös palvelujen saatavuuden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

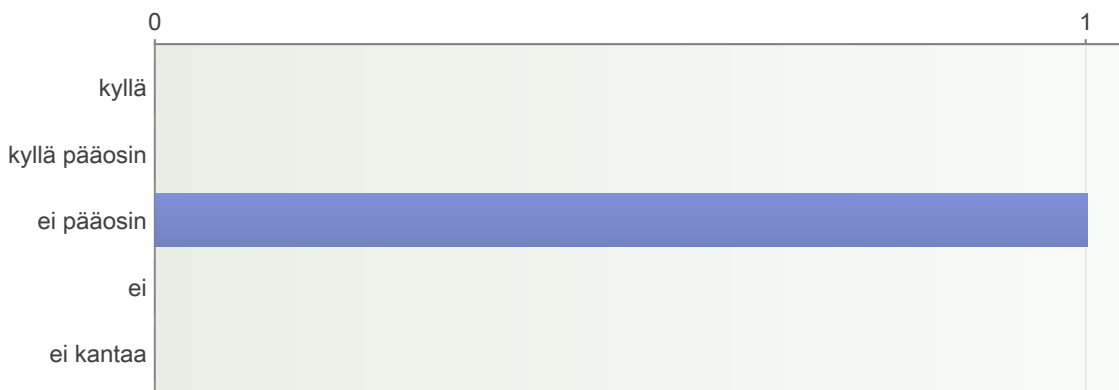
Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Harvaan asutuilla alueilla esitys todennäköisesti tarkoittaa palveluiden keskittymistä entisestään, mikäli palvelutuotantoa ei voida kehittää entistä digitaalisemmaksi. Ikääntyvän väestön osalta tilanne voi olla erityisen ongelmallinen, koska valmiudet digitaalisten palveluiden käyttöön ovat vähäiset. Ongelmallisuus korostuu niissä maakunnissa, joiden ikärakenne on vinoutunut (ikäntyneiden suhteellinen osuus suuri). On huomioitava riittävät resurssit, joilla erityisosaamista voidaan tarjota alueellisissa palvelupisteissä, asiakkaiden kotiin voidaan tarjota palveluita ja kehittää sähköisiä ja virtuaalipalveluita. Suurempien palvelukokonaisuuksien muodostaminen on järkevää vaativissa erityisosaamista tarvittavissa palveluissa esim. (kehitysvammaisten hoito jotka vaativat suljetun ympäristön). Tällä säädöksellä on tarkoitus turvata palveluiden läheisyyttä, se esitettyssä muodossaan kuitenkin mahdollistaa erittäin pitkälle viedyn palveluiden keskittämisen väljien kriteerien vuoksi. Palveluiden uudelleen järjestäminen integroimalla on tarpeen kokonaiskustannusten hillitsemisen ja riittävien henkilöstöresurssien turvaamisen näkökulmasta. Maakunnan asukkaiden palvelujen saatavuuden ja ennen kaikkea saavutettavuuden kannalta olennaista on valinnanvapausmallin toteuttamistapa. Lakiluonnoksen mukaan erityistason sairaanhoidon lisäksi myös sosiaalihuollon erityisryhmien tai muiden vaativien sosiaalipalvelujen palvelutuotannon toteutus voidaan osoittaa asetuksella säädettävän maakunnan

tehtäväksi. On hyvin valitettavaa, että sosiaalihuollon palvelujen keskittämisestä ja niistä palveluista, joita on tarkoitus keskittää, ei lausuntoa annettaessa ole tietoa. Ylipäänsä on ongelmallista sekä maakunnan että kuntien tulevien vastuiden määrittelyn kannalta, että monessa yhteydessä siirtyvien sote-tehtävien kokonaisuus jää epäselväksi viitattaessa yleisesti sote-erityislakeihin. Lakiluonnoksen 11 § 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi suurempiin kokonaisuuksiin koottuja palveluja koskevasta vastuusta ja päätösvallasta. Se maakunta, jonka tehtäväksi jokin palvelu on osoitettu, vastaisi mm. palvelun tarpeen, määrän ja laadun määrittelystä sekä palvelun tuottamistavasta. Muilla maakunnilla ei olisi päätösvaltaa keskitetyistä palveluista eivätkä ne saisi tuottaa tai hankkia muualta mainittuja palveluja. Muiden maakuntien ainoa vaikutusmahdollisuus keskitettyihin palveluihin olisi 16 §:n mukainen valtuustokausittain laadittava yhteistyösopimus. Maakuntien itsehallinnon näkökulmasta on ongelmallista, että maakunta ei voisi vaikuttaa keskitettäviin palveluihin, keskitettyjen palvelujen tuottamistapaan eikä palveluista aiheutuneisiin kustannuksiin. Tällä ratkaisulla järjestämisvastuu on erilainen eri maakunnilla ja tosiasiallinen järjestämisvastuu hämärtyy.

13. 11. Maakunnat muodostavat 5 yhteistyöaluetta, joista kussakin on 3–4 maakuntaa. Yhteistyöalueeseen kuuluvat maakunnat laativat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaisen yhteistyösopimuksen. Siinä maakunnat sopivat keskinäisestä yhteistyöstä palvelujen järjestämisessä ja toteuttamisessa. Sopimus on oikeudellisesti maakuntia sitova. Onko sopimuksen sitovuus perusteltua?

Vastaajien määrä: 1

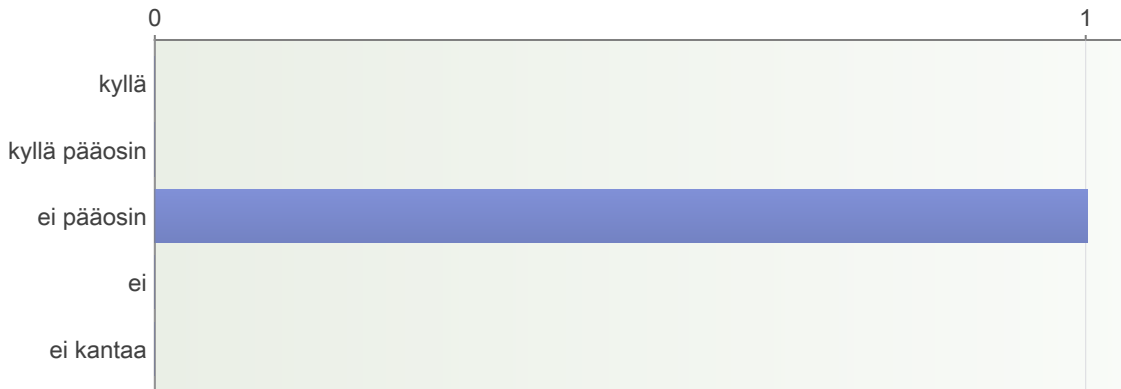

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Yhteistyöalueen maakuntien keskenään solmima yhteistyösopimus on sinällään sopimusosapuolia sitova. Sitovuus ei ole perusteltua siltä osin kuin valtiolle on annettu toimivaltaa päättää maakuntien yhteistyösopimuksesta lakiluonnoksen 18 §:n mukaisesti. Valtioneuvoston ja ministeriön laajat, avoimet ja tulkinnanvaraiset toimivaltuudet ohjata maakuntien operatiivista toimintaa ja päätöksentekoa eivät ole hyväksyttäviä maakunnan itsehallinnon toteutumisen kannalta.

14. 12. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaan laadittavassa yhteistyösopimuksessa on sovittava toimenpiteet palvelujen integraation varmistamiseksi. 23 §:n mukaisesti palvelun tuottajan velvollisuutena on valmistaa palveluketjujen integraation toteutuminen ja toimittava integraation edellyttämässä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Ovatko säännökset riittäviä asiakaslähtöisen integraation toteutumiseksi?

Vastaajien määrä: 1

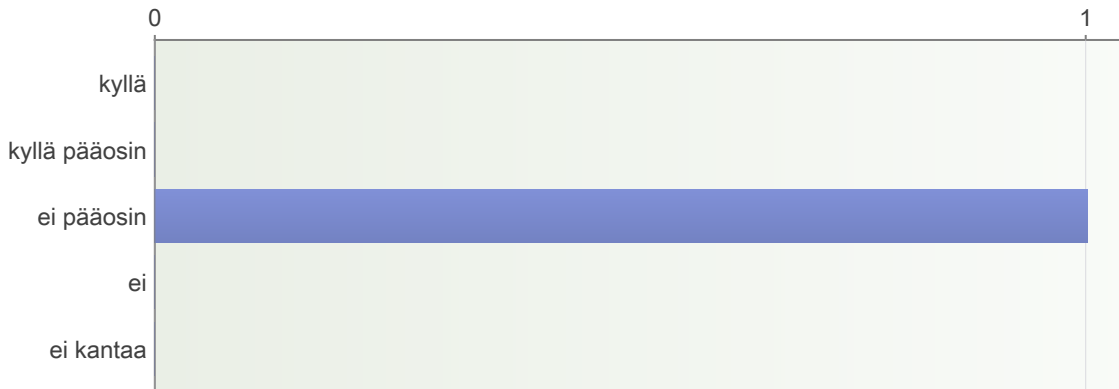

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Uudistukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi tulee asiakaslähtöisen integraation toteutua peruspalveluiden ja erityispalveluiden (vertikaalinen integraatio) sekä sote-peruspalveluiden (horisontaalinen integraatio) ja maakunnan vastuulla olevien sote-palveluiden ja myös pääosin kuntien vastuulle jäävien hyvinvointipalveluiden välillä. Asiakaslähtöinen integraatio ei toteudu riittävästi lakiesityksessä. Uudistuksen kokonaisuuteen liittyvät valinnanvapaus, monituottajamalli ja yhtiöittämisvelvoite vaarantavat integraation toteutumisen ja edellyttävät maakunnalta sellaista järjestämisosaaamista, josta ei ole missään aiempaa kokemusta. Palveluiden ohjaus muuttuu ehdotetussa järjestelmässä olennaisesti verrattuna nykyiseen. Valtion ohjaus suhteessa maakuntiin olisi tiukkaa hallinnollista ohjausta. Maakuntien toteuttamassa palveluiden tuotantoa koskevassa ohjauksessa siirrytään perinteisestä hallinnollisesta ohjauksesta omistajaohjaukseen, sopimusohjaukseen ja markkinaohjaukseen. Integraation toteuttaminen tällaisessa kokonaisuudessa on erittäin vaikeaa ja hallinnollisesti työlästä. Toisaalta integraation toteutuminen on käytännössä täysin riippuvainen ohjauksen onnistumisesta. Lakiluonnoksissa ja perusteluissa ei ole kyetty riittävästi täsmentämään ja perustelemaan ohjausjärjestelmän kokonaisuutta suhteessa integraatiotavoitteeseen. Integraation keskeinen edellytys on asiakas- ja potilastietojen hyödyntämisen varmistaminen. Tähän liittyvästä rekisterinpidosta säädetään järjestämislain 62 §:ssä, sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottamista koskevassa hallituksen esitysluonnoksessa sekä valmisteluvaiheessa olevassa laissa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä. Ehdoton edellytys palveluiden integraation toteuttamiselle on, että sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietoja pystytään tietoturvallisesti hyödyntämään moniammatillisesti yhtenä kokonaisuutena arkaluonteisten henkilötietojen salassapitoa ja asiakkaan tiedollista itsemääräämisoikeutta kunnioittaen. Tämä edellyttää nykyisten sosiaali- ja terveydenhuollon henkilörekisterien yhdistämistä siten että yhteiseen rekisteriin kuuluvien tietojen käsittelyoikeus mahdollistetaan työtehtävien mukaisesti. Järjestämislain 62 §:ssä kuvattu rekisterin pitämisen määrittely ei täysimääräisesti tue integraation varmistamista yhteistyöalueella tai kansallisesti keskitettävien erityispalveluiden ja maakuntakohtaisten peruspalveluiden välillä. Tältä osin ehdotetaan vaihtoehtona arvioitavan maakuntien yhteistyöaluetasoisien tai kansallisen yhteisrekisterin mallia, joka tukisi paremmin maakuntarajat ylittäviä palvelutuotannon yhteistyömalleja.

15. 13. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain mukaan valtion ohjausta vahvistetaan sosiaali- ja terveyspalveluissa (19 §, 4 luku, 6 luku). Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

Vastaajien määrä: 1

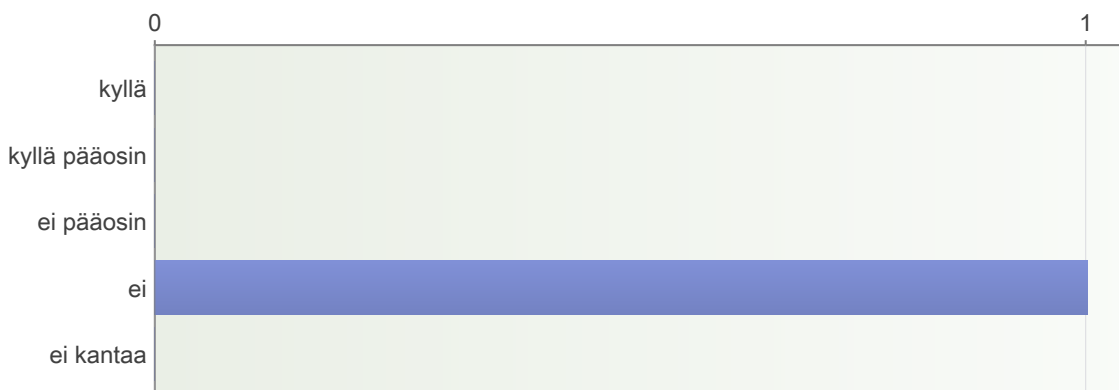
Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Maakuntien palvelujen järjestämiseen kohdistuvan valtion ohjauksen tulisi kohdistua ainoastaan strategisiin tavoitteisiin sekä maakuntien välisen työnjaon näkökulmasta strategisesti merkittäviin kohteisiin. Valtakunnalliset ja tarvittaessa erikseen kullekin maakunnalle asetettavat sosiaali- ja terveydenhuollon strategiset tavoitteet sekä ministeriön ja maakuntien neuvottelumenettely ovat riittäviä ohjausvälineitä. Valtiolla ei tule olla interventio-oikeutta maakuntien operatiiviseen toimintaan. Erityisen ongelmallista maakuntien itsehallinnon näkökulmasta on lakiluonnoksen 19 §:n (Palvelurakenteen, investointien ja tiedonhallinnan ohjaus) lisäksi 18 § (Valtioneuvoston toimivalta). Maakuntien toiminnan ohjauksen tulee perustua voimassa olevaan lainsäädäntöön, ei valtioneuvoston eikä ministeriöiden hallinnollisiin päätöksiin. Maaakuntien itsehallinnon toteuttaminen edellyttää järjestämislakiluonnoksen 18 ja 19 §:n poistamista kokonaan. Järjestämislain 4 lukuun (Ohjaus, suunnittelu ja kehittäminen) ja maakuntalain 3 lukuun (Maakunnan suhde valtioon ja kuntiin) sisältyvät ohjauksmekanismit ovat riittävät maakuntien ohjauksen näkökulmasta. Lakiehdotuksessa esitetyn erittäin vahvan valtion ohjauksen vaikutusta kustannusten kasvun hillintätavoitteen saavuttamiseen on vaikea arvioida. Yksityiskohtainen kansallinen ohjaus heikentää myös mahdollisuuksia asukkaiden tarpeista lähtevien uusien innovaatioiden kehittämiseen. Valinnanvapauden piirissä olevien palveluiden osalta ohjauksessa tulisi varmistaa tuottajien tasapuolinen kohtelu. Mikäli investointien ohjaus ulotetaan koskemaan maakuntien omistamia valinnanvapauden piiriin kuuluvia palvelutuottajia, ei tavoite yhdenvertaisesta kohtelusta ja kilpailuneutraliteetin varmistamisesta toteudu. Sote-järjestämislain 19 §:ssä sekä maakuntalain 12 §:ssä käsitellään investointien ja tietohallinnon ohjausta. Toimiva valtion ohjaus maakuntien vastuulla olevaan tietohallintoon tulee mahdollistaa, mutta ehdotettu menettely on myös tietohallinnon ja ICT-investointien osalta epätarkoituksenmukainen. Malli uhkaa luoda toimivaltuuksiltaan epäselvän, tietojärjestelmäratkaisujen välttämätöntä uudistamista hidastavan hallintomenettelyn. Koska menettely kohdistuu ainoastaan investointivarauksiin, se ei varmista raskaasta hallintomenettelystä huolimatta käytännön tason kehittämistyön tai hyödyntämisen tasolle kohdistuvaa ohjausta. Tavoite vaikuttavan ja kustannustehokkaan toteutuksen varmistamisesta ja hyödyntämisestä ei toteudu. Malli soveltuu heikosti hallitusohjelman mukaisiin tavoitteisiin digitalisaation edistämisestä, mikä edellyttää tukea uusien innovaatioiden kehittämiseksi sekä varhaiselle hyödyntämiselle. Sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistaminen digitalisaation mahdollisuuksia hyödyntämällä edellyttää uusien innovaatioiden kehittämiseen ja hyödyntämiseen tähtääviä kehittämishankkeita ja kokeilutoimintaa, joiden edistäminen on sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistamisen että alan teknologiatoimittajien kilpailukykyyn ja tuotteiden ja palveluiden vientiedellytysten turvaamiseksi välttämätöntä. Malli, jossa tietojärjestelmiin liittyvät investoinnit ovat alisteisia

valtioneuvoston hyväksymismenettelylle, ei tue tätä. Säädöksessä ehdotetaan valtioneuvostolle päätösvaltaa olemassa olevien tietojärjestelmien muuttamisesta ja uusien järjestelmien hankkimisessa noudatettavista vaatimuksista. Tilanne, jossa valtioneuvostolla on mahdollisuus tehdä maakuntia sitovia järjestelmien muuttamista koskevia päätöksiä, mutta järjestelmämuutoksien tilaavana hankintayksikkönä sekä järjestelmätoimittajan suuntaan sopimusosapuolena toimisi maakunta tai niiden palvelutuottajat, on ongelmallinen. Voi syntyä tilanteita, joissa maakunta ei voi samanaikaisesti noudattaa valtioneuvoston päätöstä, hankintalakia (esim. jos muutos edellyttää järjestelmän uudelleen kilpailuttamista) ja järjestelmätoimittajien kanssa solmittuja sopimuksia (jos edellytetty muutos on laaditun sopimuksen vastainen). Lisäksi valtioneuvoston toimivalta uusien järjestelmien hankkimisessa noudatettavia vaatimuksia koskien on päällekkäinen tietohallintolain mukaisten ohjausvälineiden sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain mukaisten olennaisten vaatimusten määrittelyn ja määräämisen toimivallan kanssa, joka on nykyisin THL:lla.

16. 14. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnan on omassa toiminnassaan erotettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja palvelujen tuottaminen. Onko järjestämisen ja tuottamisen erottaminen uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukaista?

Vastaajien määrä: 1

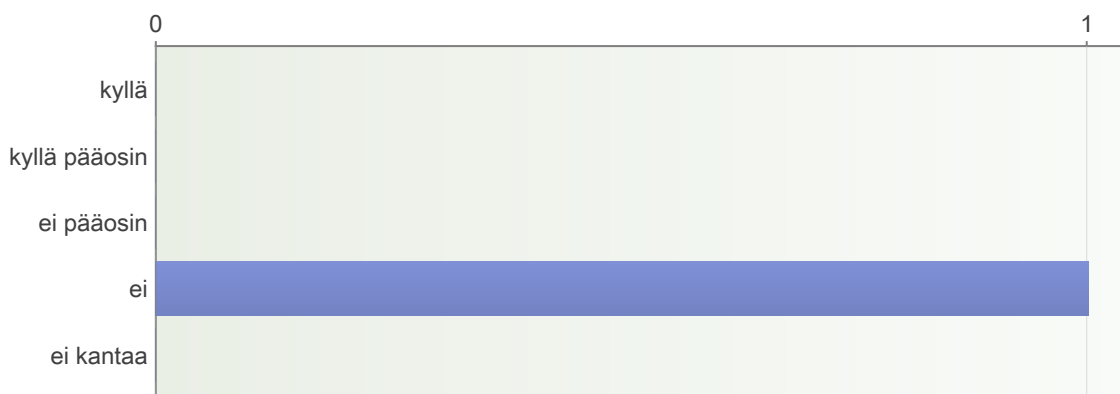
Avoimet vastaukset: ei

- Keskeiseksi ongelmaksi muodostuu kokonaisvastuun ongelma: tuottaja pyrkii maksimoimaan oman rahoituksen ja järjestäjä (tilaaja) pyrkii minimoimaan kustannukset. Uudistus edellyttää järjestäjältä merkittävää järjestämisoosaamista (ja hankintaosaamista), jotta monituottajamalli toteutuisi tarkoituksenmukaisesti. Ehdotetussa mallissa palvelulaitoksen päätöksenteon piiriin siirtyy merkittävä osa nykyisestä järjestämisvastuun päätösvallosta, mikä kaventaa demokratiaa. Mikäli tuottaminen ja järjestäminen ehdottomasti halutaan erottaa, on se mahdollista säätää voimaan viivästetysti. Tällöin siirtymävaiheessa voitaisiin keskittyä maakunnallisen tuotannon kehittämiseen ja uudistuksen toteuttamiseen ensivaiheessa. Järjestämisen ja palveluntuottamisen eriyttämistä voitaisiin kokeilla esim. asumispalveluissa. Asumispalveluista osa hankitaan yksityisiltä palveluntuottajilta. Asumispalveluissa olisi tärkeää toteutua asiakkaan valinnanvapaus. Kunnilta löytyy myös asumispalvelujen kilpailutusosaamista. Järjestämistehtävien ja palvelutuotannon hallinnollista erottamista sekä maakunnan palvelulaitosta koskeva sääntely kaventaisi maakuntien mahdollisuutta päättää palvelutuotannon tarkoituksenmukaisesta ja tehokkaasta organisointitavasta maakunnan erityispiirteet huomioiden. Järjestely synnyttäisi tarpeetonta päällekkäistä hallintoa ja hallintokustannuksia sekä heikentäisi maakunnan ja tätä kautta koko kansallisen ohjausjärjestelmän kykyä palvelutuotannon ohjaukseen. Lisäksi tulee huomioida, että maakuntien palvelulaitos olisi täysin uuden

tyyppinen julkinen organisaatiomuoto, josta ei ole aiempia kokemuksia. Kainuussa, jossa on saavutettu sote-palvelujen laaja integraatio, tämä aiheuttaisi toimintarakenteen purkamista. Ehdotuksen mukaista järjestelyä arvioitaessa on huomattava, että useat kunnat ovat kokeilleet tilaajatehtävien ja palvelutuotannon hallinnollista erottamista omassa toiminnassaan, mutta järjestelyistä on viime aikoina luovuttu niistä saatujen huonojen kokemusten vuoksi. Erottamisella ei ole saavutettu tavoiteltuja kustannussäästöjä. Maakunnan vastuulla olevan palvelutuotannon kaavamaiselle hallinnolliselle eriyttämiselle lakiluonnoksen mukaisella tavalla ei ole esitetty selkeää syytä eikä vakuuttavia perusteita. Maakunnan palvelulaitosta koskevat säännökset tulisi poistaa kokonaan.

17. 15. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnalla on yhtiöittämisvelvollisuus maakunnan hoitaessa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä kilpailutilanteessa markkinoilla tai jos palvelut ovat valinnanvapautta koskevissa säännöksissä tarkoitettun laajan valinnanvapauden piirissä. Onko ratkaisu tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

- Laajan valinnanvapauden määritelmän yhtenä rajaamisen reunaehtona palveluohjaus tai lähete on riittämätön. Valinnanvapauden laajentaminen tulisi tehdä vähittäin, jolloin laajentaminen on hallittua. Valinnanvapautta ei tule laajentaa sellaisiin palveluihin, joissa valinnanvapauden laajentamisesta on selkeää haittaa palvelujärjestelmän toimivuudelle. Valinnanvapauden piiristä tulisi rajata pois selkeästi ne palvelut ja palvelukokonaisuudet, joista on lainsäädännössä velvoite järjestää palvelut yhtenä kokonaisuutena (mm. oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 §, osin lastensuojelulaki 12 §, mielenterveyslaki 5 §). Edellyttää, että määritellään palvelut, jotka kuuluvat laajan valinnanvapaudenpiiriin. Valinnanvapaus ja siihen liittyvä yhtiöittämisvelvoite on ongelmallinen monesta eri näkökulmasta ja se on vaikeasti ratkaistavissa kestäväällä tavalla. Ongelmakohtia ovat mm. julkisen vallan käyttö, palveluketjun integraation toteutumismahdollisuudet sekä sote-järjestämisen muuttuminen ennakoimattomammaksi ja vaikeammin hallittavaksi kokonaisuudeksi. Valinnanvapautta, jonka seurauksena yhtiöittäminen on, tulee laajentaa muilla keinoilla, kuten palvelusetelijärjestelmän laajentamisella. Julkisen vallan käyttö yhtiömuodossa on ongelmallista. Tarkoituksenmukaisinta on, ettei julkista valtaa käytettäisi yhtiömuotoisessa organisaatiossa. Kainuun jo toteutetun sote-integraation tilanteessa yhtiöittämisvelvollisuus johtaa kokonaisuuden disintegraatioon, ja siten heikentää järjestämistehtävän hallintaa. Valinnanvapauden sisältö vaikuttaa oleellisesti siihen, kuinka hyvin palvelujen saatavuus ja saavutettavuus toteutuu esim. Kainuussa, jossa terveyserojen kaventamiseksi tarvitaan nykyistä tehokkaampaa ja vaikuttavampaa sote-palvelujen tuotantoa.

18. 16. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Vastaajien määrä: 1

- Lainsäädännöllä turvattava riittävällä maakunnan toimintavapaudella mahdollisuudet saavutettavuuden ja pitkien välimatkojen asettamien erityisvaatimusten huomioimiseen maakunnan monialaisten palvelujen järjestämisessä ja tuotannossa.
Järjestämislain 2 §:ssä säädetään lain soveltamisalasta. Maakunnan toiminnan ja sen suunnittelun kannalta on erittäin ongelmallista, ettei lakiluonnoksesta käy selkeästi ilmi, mitkä sosiaali- ja terveydenhuoltoon säätelevät lait tulevat miltäkin osin maakunnan hoidettaviksi. Lain soveltamisalasta säädetään liian yleisellä tasolla ja sovellettava erityislainsäädäntö tulisi selkeyttää, miltä osin kukin laki tai asetus tulee maakunnan tehtäväksi. Samalla tulisi arvioida tuleeko soveltamisalaan muita sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutuotantoa tukevia lakisääteisiä palveluja ja tehtäviä, kuten talous- ja velkaneuvonnan järjestäminen (713/2000) sekä turvakotipalveluiden järjestäminen (1354/2014).
Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain valmistelussa ei ole laadittu erillistä lapsivaikutusten arviointia, jossa ensisijaisesti otetaan huomioon lapsen etu (YK:n lapsen oikeuksien sopimus 3 artiklan edellytys). Valmistelumateriaalissa on kuitenkin merkittäviä kehittämis ehdotuksia lasten ja perheiden palveluiden kehittämiseksi (mm. painopisteen siirto palvelurakenteessa korjaavista palveluista kevyempiin palveluihin). Järjestämislain soveltamisalan muutokset voivat niin ikään merkittävästi muuttaa nykyistä lasten ja nuorten palveluiden järjestämis- ja tuottamistapoja, minkä vuoksi lapsivaikutusten arviointi on laadittava.

19. 17. Kysymys vain kunnille: Voimaanpanolaissa on tarkoitus säätää siitä, mihin maakuntaan kunnat kuuluvat uudistuksen tullessa voimaan. Katsotaanko kunnassanne, että sen tulee kuulua voimaanpanolain 5 §:ssä esitettyyn maakuntaan?

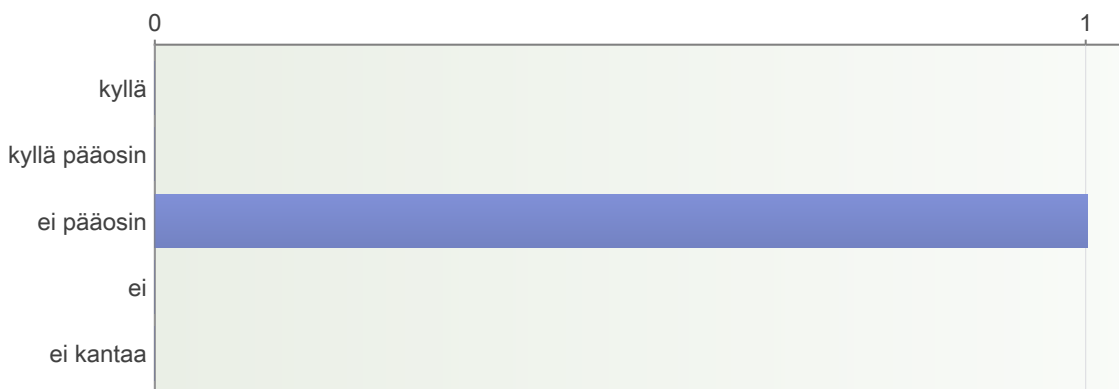
Ei vastauksia.

20. 18. Kysymys vain kunnille: Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen ei, mihin maakuntaan kunnan tulisi kuulua ja miksi? (Kunnan tulee toimittaa valtuuston päätösasiakirja sosiaali- ja terveysministeriöön)

Ei vastauksia.

21. 19. Väli aikaishallinnosta sekä väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävistä ja toimivallasta säädetään voimaanpanolain 2 luvussa. Onko väli aikaishallinnosta säädetty riittävällä tavalla?

Vastaajien määrä: 1

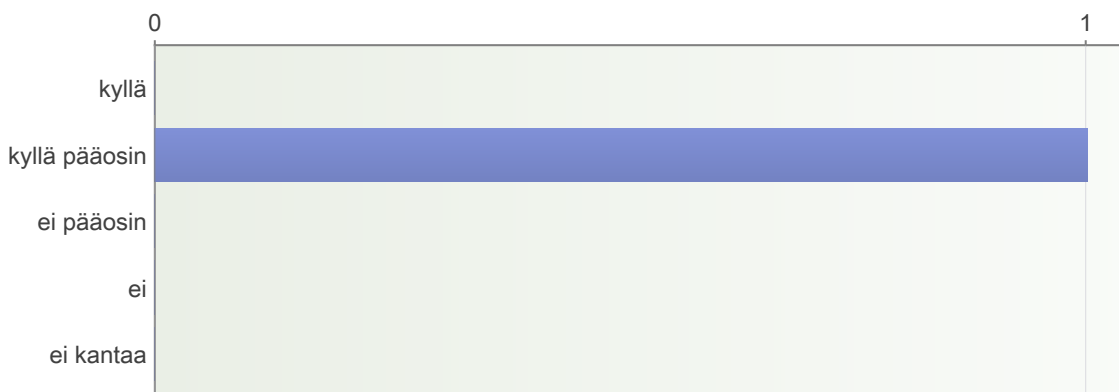

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Voimaanpanolakiehdotuksen mukaan maakunnan liitto asettaa väliaikaisen valmistelutoimielimen laissa mainittujen viranomaisten sopimuksen mukaisesti. Valmistelutoimielimellä on laaja valmisteluvastuu maakunnalle siirtyvien tehtävien, siirtyvän omaisuuden ja henkilöstön, tietojärjestelmien, aloittavan maakunnan talouden sekä luottamus- ja viranhaltijaorganisaatioiden valmistelussa. On kyseenalaista, voidaanko perusteluissa mainitulla tavalla katsoa, että väliaikaisen toimielimen tehtäviin ei kuulu poliittista harkintaa. Vastuiden ja esimies-alaisuusuhdeiden kannalta on ongelmallista, että poliittiset ohjausryhmät ovat vapaaehtoisia, kun taas päätökset tehdään viranhaltijatasolla enemmistöpäätöksin. Väliaikaishallinnon toimielimen jäsenet ovat sekä kuntien että valtion viranhaltijoita, joten yksiselitteisesti ei voitane todeta, että heihin sovelletaan lakia kunnallisista viranhaltijoista. Virka perustetaan ja siihen nimitetään yleensä hakumenettelyn kautta. Väliaikaisen toimielimen rahoitus on auki. Lähtökohtana näyttäisi olevan, että nykyinen työnantaja myöntää virkavapautta ja vapauttaa viranhaltijan maakunnan valmistelutehtäviin. Kaiken kunnissa tehtävän omaisuuteen, sopimuksiin, lainoihin ja henkilöstöön ja muuhun maakunnan tehtäviin liittyvän selvitystyön lisäksi kysymys on merkittävästä kustannuksesta. Valmisteluun liittyvät kustannukset tulee korvata kunnille täysimääräisesti. Väliaikaisen toimielimen asemaa ja päätöksentekoa tulee selkeyttää ja toimintaan on varattava riittävä rahoitus. Kunnille selvitystyöstä aiheutuvat kustannukset on korvattava.

22. 20. Voimaanpanolain 14 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiassa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

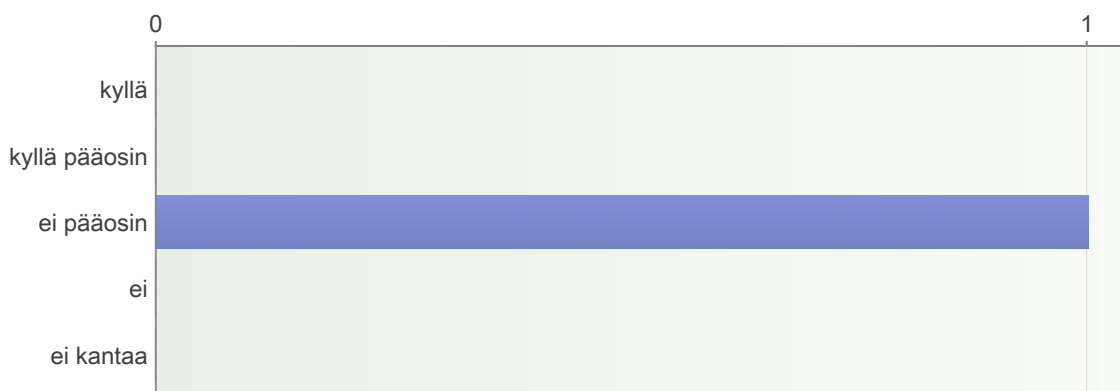

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Työnantajan tulisi pystyä paikallisesti arvioimaan, siirtyykö henkilö maakunnan palvelukseen, ettei henkilö, joka tekee 50 % siirry automaattisesti. Ehdotukseen ns. voimaanpanolaista on valmisteltu muun muassa liikkeen luovutukseen liittyvät säädökset. Suomen Kuntaliitto ja KT Kuntatyönantajat katsovat, että historiallinen yli 220 000 palkansaajan siirto kunta- ja valtiosektorilta maakuntiin tulee tehdä yhteneväisin perustein - oli kyse sitten sosiaali- ja terveydenhuollon, pelastustoimen kuten myös esim. maakuntien liittojen siirtävästä henkilökunnasta. Valittu mekanismi, liikkeen luovutus, on kannatettava, koska järjestämis- ja tuottamisvastuu siirtyy ko. yksiköistä maakunnille ja yksiköt lakkaavat toimimasta.

23. 21. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan lakisääteisten kuntayhtymien koko omaisuus sekä kuntien irtain omaisuus siirtyy maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Kainuun sote katsoo, että sote-kiinteistöomaisuuteen liittyvät riskit tulee järjestelyssä kohdentaa pääosin sille osapuolelle (maakunta, perustettava maakuntien toimitilayhtiö), joka omilla toimillaan pystyy vaikuttamaan kiinteistöjen käyttötärpeeseen.

24. 22. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen ei tai ei pääosin, millä tavoin omaisuusjärjestelyt pitäisi toteuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- Mikäli lainvalmistelussa edetään lakiluonnoksessa esitetyn ratkaisun pohjalta, tulee varmistaa, ettei kunnille aiheudu omistamiinsa sote-kiinteistöihin liittyviä taloudellisia riskejä ja seuraamuksia. Siirtymäkauden sitovan vuokrajakson tulee olla esitettyä (3 + 1 vuotta) pidempi, vähintään 5 vuotta, jotta kunnat voivat varautua ja valmistautua mahdollisiin palveluverkon muutoksiin. Myös siirtymäkauden jälkeen laadittavat vuokrasopimukset ja muut sopimukset on määriteltävä laadittavaksi siten, että vuokrataso mahdollistaa laadukkaan ja ennakoivan kiinteistöpidon, investointien riskittömän toteuttamisen sekä omaisuuden arvon säilyttämisen.

Uudistukseen liittyvillä omaisuusjärjestelyillä ei saa vaarantaa kuntien mahdollisuuksia vastata niille jäävien palvelujen järjestämisestä ja rahoittamisesta rahoitusperiaatteen mukaisesti. Lainvalmistelun yhteydessä on varmistettava, että siirtymäkauden jälkeen mahdollisesti tyhjilleen tai vajaakäytölle jäävistä kiinteistöistä ei aiheudu kunnille taloudellisia vaikeuksia. Mahdolliset omaisuusjärjestelyjen taloudelliset vaikutukset on korvattava kunnille täysimääräisesti esim. kohdennettujen avustusten muodossa. Avustusten rahoitusta ei kuitenkaan saa toteuttaa vähentämällä kaikkien kuntien yleistä valtionosuutta. Kiinteistöistä aiheutuvat taloudelliset riskit tulee hajauttaa kuntien, maakuntien ja valtion vastuulle.

Uudistuksen seurauksena ei saa syntyä tilanteita joissa varainsiirtoverotus aiheuttaa lisäkustannuksia kiinteistöomaisuuden muutoin tarpeellisissa uudelleen järjestelyissä. Voimaanpanolaissa ehdotetaan säädettäväksi, että varainsiirtoverotuksessa ei syntyisi veroseuraamuksia siirrettäessä kuntayhtymät varoineen ja velkoineen voimaanpanolaissa tarkoitetulla tavalla maakunnille ja näiden varojen siirtyessä edelleen voimaanpanolaissa tarkoitetulle valtakunnalliselle osakeyhtiölle. Kunnat joutuvat uudistuksen seurauksena siirtämään kiinteistöjään vastaavasti omistamiinsa yhtiöihin kuntalain yhtiöittämisveloitteen perusteella ja lisäksi kunnilla on muutoin tarpeen järjestellä kiinteistöomistuksiaan maakuntauudistuksen johdosta.

Kuntien ja kuntayhtymien omistamien kiinteistöjen järjestelyitä ja yhtiöittämissä tulee kohdella uudistuksessa varainsiirtoverotuksessa samalla tavoin. Voimaanpanolakiin tulee sisällyttää kuntien kiinteistöomaisuuden osalta vastaavat varainsiirtoverovapautta koskevat säännökset, joilla varmistetaan, ettei kunnille tai niiden yhtiöille synny varainsiirtoveroseuraamuksia siirrettäessä maakunnille tai niiden yhtiöille vuokrattavia kiinteistöjä velkoineen kunnallisiin yhtiöihin. Muussa tapauksessa syntyvät varainsiirtoverokustannukset olisi huomioitava määriteltäessä kiinteistöjen vuokria.

Kiinteistöihin ja muuhun omaisuuteen on kuitenkin sitoutunut satojen miljoonien eurojen edestä arvonlisäveroja, jotka ovat tähän asti saatu kunnissa palautuksina. Arvonlisäverotuksen yleisten säästöjen johdosta ainakin osa näistä palautuksista joudutaan uudistuksen seurauksena palauttamaan verohallinnolle siirrettäessä omaisuutta maakunnille tai esimerkiksi kuntien yhtiöihin. Uudistuksen seurauksena kunnille syntyvät arvonlisäverokustannukset on huomioitava rahoituslaskelmissa. Siltä osin, kun kustannukset liittyvät maakunnille tai niiden yhtiöille vuokrattaviin kiinteistöihin on kustannukset huomioitava vuokratasa määriteltäessä.

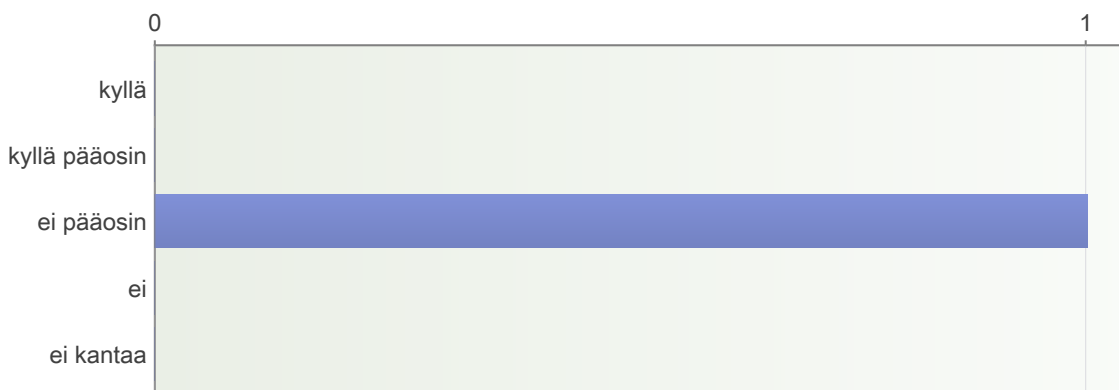
Kiinteistöjen käyttötärpeeseen liittyvien riskien jakaminen tasaisemmin olisi mahdollista toteuttaa myös erällä muilla lakiehdotuksissa vaille huomiota jätetyillä mekanismeilla. Tällaisia ovat Kuntaliiton esityksen mukaisesti: 1.kuntien ja kuntayhtymien kaikkien sote-kiinteistöjen siirtäminen maakunnille ja edelleen niiden omistamaan toimitilayhtiöön yhtenäisin perustein käypään arvoon tai muuhun erikseen sovittavaan arvoon. Kiinteistöjen lunastuskorvaus on mahdollista rahoittaa esimerkiksi osittain kunnan/kuntayhtymän maakunnalle antamalla ja valtion takaamalla lainalla.

2.kuntien ja maakuntien yhteisesti omistamien toimitilayhtiöiden perustaminen. Osa sote -kiinteistöjen luovutushinnasta suoritettaisiin kunnille kiinteistöyhtiöiden osakkeina. Kunnat saisivat asianmukaisen korvauksen luovutetusta omaisuudesta eivätkä maakunnat puolestaan velkaantuisi liikaa. Mallissa omaisuusjärjestelystä tulevat hyödyt ja haitat jakaantuvat omistuksen mukaisessa suhteessa maakuntien ja kuntien kesken.

25. 23. Voimaanpanolain 41 §:ssa säädettäisiin kunnan tuloveroprosentista vuosina 2019 – 2021.

Pidättekö veronmaksajien yhdenvertaisen aseman näkökulmasta perusteltuna, että kuntien veroprosentteja esitetään rajoitettavaksi kolmen vuoden määräajaksi?

Vastaajien määrä: 1

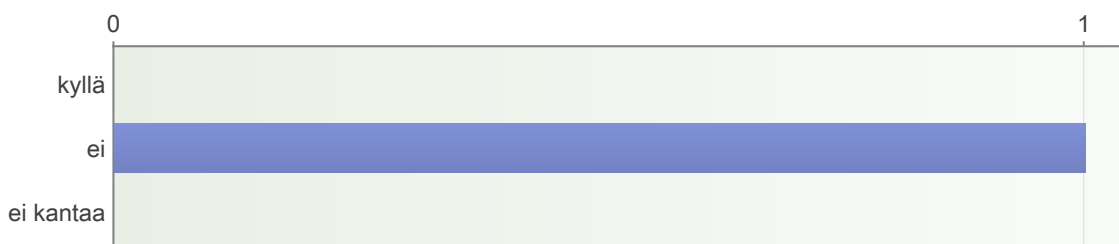
Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Koska uudistuksen reunaehdoksi on asetettu, ettei kenenkään tuloveroprosentti uudistuksen vuoksi saa nousta, kaikkien kuntien tuloveroprosenttia ehdotetaan alennettavaksi tasasuuruiseksi 12,30 prosenttiyksiköllä

vuonna 2019. Tämä tuloveroprosentin alennus on mitoitettu kunnilta maakunnille siirtyvien tehtävien valtakunnallisten kustannusten perusteella. Kunnat eivät ehdotuksen mukaan saisi vuonna 2019 päättää tuloveroprosentin nostamisesta, vaikka tarve tähän perustuisi muihin syihin kuin maakuntauudistukseen. Kunnan oikeus päättää veroprosentistaan kuuluu perustuslaissa turvatus kunnallisen itsehallinnon ytimeen. Kuntaliitto on systemaattisesti vastustanut ja myös Kainuun liitto vastustaa sitä, että maakuntauudistuksessa puututtaisiin kunnan oikeuteen päättää tuloveroprosentistaan. Kaikenlainen kunnan verotusoikeuteen puuttuminen merkitsee myös riskiä, että kunnille myönnettyjen lainojen korko nousee. Kuntasektorin erinomainen luottoluokitus perustuu pitkälti juuri verotusoikeuteen, mikä ilmenee luottoluokittajien jatkuvasti myös luottoluokittajien arvioista. Pykälän 2 momenttiin otettu poikkeussäännös kunnan mahdollisuudesta päättää veroprosentista myös siirtymäaikana säädetyistä enimmäisrajoista (2020–2021 max + 0,51 prosenttiyksikköä korkeampi kuin v. 2019) poiketen, kun se on välttämätöntä kunnan maksuvalmiuden turvaamiseksi, on parannus verrattuna valmistelun kuluessa esillä olleisiin vaihtoehtoihin. Tämäkään ei kuitenkaan poista riskiä, että kuntien velanhoitokustannukset kasvavat. Lisäksi poikkeussäännöstä pitäisi olla mahdollista soveltaa myös kuntien päättäessä tuloveroprosentistaan vuodelle 2019. Muuten vaarana on, että kunnat tarpeettomasti varmuuden vuoksi nostavat veroprosenttejaan vuodeksi 2018. Lakiluonnoksessa kunnan oikeus päättää rajoitusaikanakin veroprosentistaan on sidottu päätöksen välttämättömyyteen kunnan maksuvalmiuden turvaamiseksi. Veroprosentin korottamista koskevia päätöksiä ei kunnissa tehdä maksuvalmiuden näkökulmasta, vaan kunnan talouden kokonaistarkastelun perusteella. Maksuvalmiutensa kunta voi tarvittaessa turvata viime kädessä velkarahoituksella. Jos kunnan päätösvaltaa päättää veroprosentistaan kaikesta huolimatta rajoitettaisiin, tulisi kunnan oikeus poiketa rajoituksesta sitoa maksuvalmiuden turvaamisen sijasta siihen, että veroprosentin korottaminen on välttämätöntä kunnan toiminnan rahoituksen turvaamiseksi.

26. 24. Voimaanpanolain 42 §:n mukaan maakunnan on perustettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain tarkoittamat maakunnan palvelulaitoksen tytäryhtiöt, jotka tuottavat lailla erikseen säädetyyn laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvia palveluita siten, että yhtiöittäminen on toteutettu 31.12.2020. Onko esitetty siirtymäaika riittävä maakunnan yhtiömuotoisen tuotannon organisoimiseksi?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

- Käsillä oleva uudistus on historiallisen laaja ja vaativa kokonaisuus. Suurin osa uudistuksen toimeenpanosta tapahtuu vasta vuoden 2019 jälkeen. Toimeenpanolle on varattava riittävästi aikaa. Kainuun sote ehdottaa, että yhtiöittämiselle varataan aikaa vuoden 2022 loppuun.

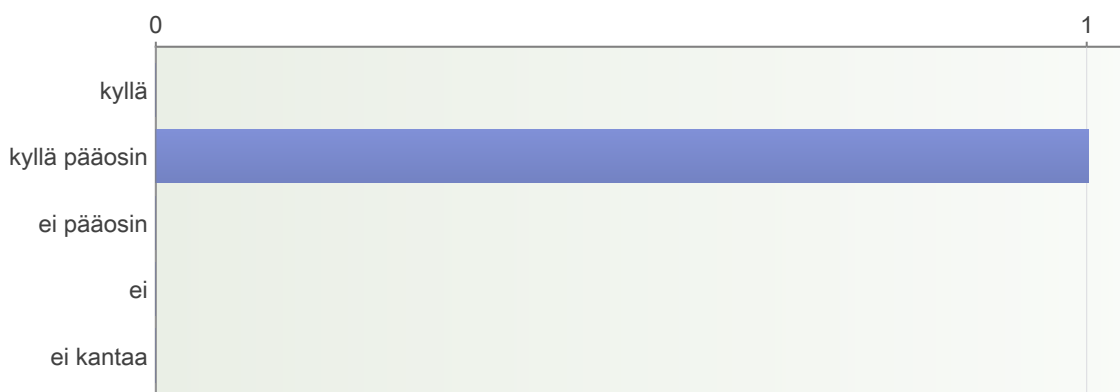
27. 25. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Vastaajien määrä: 1

- Ympäristöterveydenhuolto on määritelty lähtökohtaisesti siirtyviin tehtäviin, samoin kuin pelastustoimi. Ympäristöterveydenhuoltoa ei kuitenkaan ole mainittu voimaanpanolain tarkoituksessa (1§), voimaantulossa (2 §) järjestämisvastuun siirtymisessä (3 §) eikä huomioitu väliaikaisessa valmistelutoimielimessä (6§) ja valmisteluun osallistumisessa (8§).

28. 26. Valtio rahoittaa perustettavien maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Maakuntien itsehallinnon kannalta on erittäin ongelmallista, että ne ovat miltei kokonaan valtionrahoituksen varassa. Valtionrahoitukseen perustuva malli on esitysluonnoksessa johtanut maakuntien aivan liian tiukkaan ja yksityiskohtaiseen valtionohjaukseen. Maakunnille tulee turvata aito itsehallinto, mikä edellyttää maakuntien verotusoikeuden toteuttamista uudistuksen myöhemmässä vaiheessa. Maakuntalakiin on kirjattava mahdollisuus maakuntaverotuksen käyttöön otosta.

29. 27. Maakuntien tuloja ovat valtion rahoitus (3 §) sekä asiakas- ja käyttömaksutulot (4 §). Lisäksi maakunnat voivat ottaa lyhytaikaista lainaa (3 §). Valtion rahoituksen kasvua rajoitetaan vuosittaisessa tarkistuksessa julkisen talouden kantokyvyn turvaamiseksi (6 ja 29 §). Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoritua lakisääteisistä tehtävistä?

Vastaajien määrä: 1

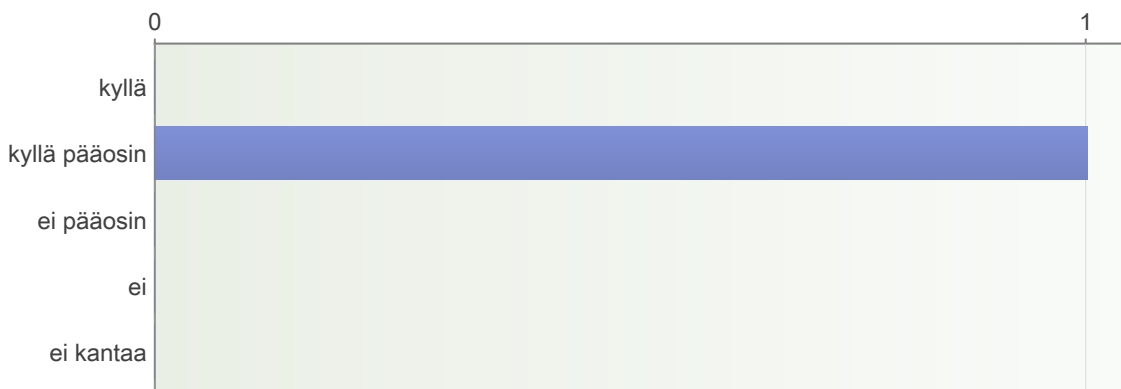

Avoimet vastaukset: ei

- Maakuntien rahoituslain mukaisilla rahoitusperusteilla tulee turvata jokaisen maakunnan rahoituksen riittävyys maakunnille lailla säädettyjen tehtävien ja velvoitteiden hoitamiseen (rahoitusperiaate). Ristiriidassa tämän periaatteen kanssa ovat maakuntalakiin sisältyvät maakuntien erittäin tiukat alijäämän kattamisvelvoitteet ja maakuntien arviointimenettelyn kriteerit sekä maakuntien rahoituslakiin sisältyvä maakuntien rahoituksen tason tarkistamiseen liittyvä rajoite rahoituksen enimmäiskasvusta. Muiden kuin sote-tehtävien taloudellisista resursseista ei ole lakiluonnoksessa esitystä.

30. 28. Ovatko maakuntien valtion rahoituksen määräytymisessä käytettävät palvelujen käyttöä kuvaavat tarvetekijät (luku 3, ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Kriteerit sopivat yleiskatteellisen maakuntien rahoituksen jakamiseen niiden tehtävien osalta, jotka nyt lausuttavaan lakiesitykseen sisältyvät. Tulee kuitenkin ottaa huomioon, että päätökset siitä, miten valinnanvapaus ja monikanavarahoituksen purkaminen toteutetaan vaikuttavat merkittävästi lopullisen rahoitusmallin rakenteeseen. Esimerkiksi sairausvakuutuskorvaukset (n. 1,9 mrd. euroa) eivät välttämättä jakaudu maakuntien välillä nyt esitettyjen kriteerien mukaisesti. Ottaen huomioon hyte-kriteerien vähäisen merkityksen rahoituksen kokonaismäärään niiden määräytymisperusteet ovat liian monimutkaiset ja tulkinnanvaraiset. Hyte-kertoimessa tulee ottaa huomioon tavoite alueiden ja väestöryhmien välisten terveys- ja

hyvinvointierojen tasoittamiseen ja sen tulee kannustaa maakuntien ja kuntien väliseen yhteistyöhön.

31. 29. Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksessa siirytään asteittain menoperusteisesta rahoituksesta tarveperusteiseen rahoitukseen. Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2019–2023 esitetty siirtymäaika (27 – 28 §) riittävä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

- Siirtymäaika on riittävän pitkä ja riittävästi porrastettu.

32. 30. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Vastaajien määrä: 1

- Harvan asutuksen ja pitkien etäisyyksien huomioonottaminen palveluverkossa on jäänyt valmistelussa saatavuuden varjoon. Valmistelu on siten painottunut tuottajalähtöisyyteen eikä asiakaslähtöisyyteen. Myös maakuntien rahoitusmallissa etäisyys- ja saavutettavuustekijät on otettava huomioon.

Myönteistä ehdotuksessa on 1 % määrärahan osoittaminen asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Maakunnille annetaan näin mahdollisuus toimia ennaltaehkäisevästi ja osoittaa paikalliset toimintojen kipupisteet, joihin on panostettava aikaisempaa enemmän. Tämä on askel kohti hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamista.

3 miljardin euron kustannusten nousun leikkaustavoite edellyttää nykytoimintojen tarkastelua paikallisesti ja palvelukohtaisesti siten, että löydetään ongelmalliset ja vanhentuneet toimintatavat. Kyse on myös toimintakulttuuriin liittyvistä jäänteistä, joiden muuttaminen tai korvaaminen uusilla toimintatavoilla vaatii aikaa. Toimiva sosiaali- ja terveyspalvelujen integraatio vähentää kustannuksia.

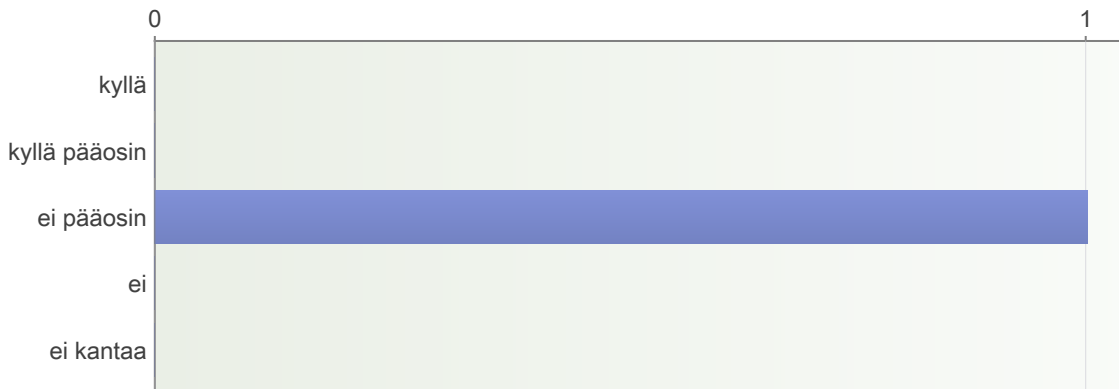
Tämä edellyttää johtamisosaamista. Kustannustehokkuutta lisää ns. kilpailuasetelma, on hyvä että 3 miljardin euron kustannusten nousun leikkaustavoite on vasta vuoteen 2029 mennessä, sillä rakenteellisten muutosten läpivienti vie aikaa. Uudistuksista saatavat säästöt näkyvät vasta useiden vuosien jälkeen.

Myönteistä ehdotuksessa on tavoite poistaa kannustimet aliresursointiin ja mahdollisuus vahvistaa perus- ja lähipalveluita. Tämä on oikea linja, mikäli tavoitteena on tulevaisuudessa vähentää kalliita korjaavia palveluita ml. erikoissairaanhoidon kustannuksia. Haasteena on maakuntauudistuksessa huomioida asukkaiden tarvitsemien uusien sosiaalipalvelujen järjestäminen ja tuottaminen, kuten sosiaalihuoltolain mukaisia sosiaalisen kuntoutuksen palvelut, joita ei välttämättä vielä ole onnistuttu järjestämään määrärahojen

puuttuessa. Vaarana on, että ko. palvelujen uudistaminen jää maakuntaudistuksen jalkoihin.

33. 31. Pidättekö esitettyjä tapoja maakuntajaon muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena? (erityisesti maakuntajakolain 2 ja 10 §)

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Maakuntajaon muuttamisen edellytykset ja prosessi vastaavat pääosin kuntarakennelain mukaista menettelyä muutettaessa kuntajakoa. Maakuntien arviointimenettelyyn perustuvaa maakuntajaon muuttamista vastoin maakuntien tahtoa lausunnonantaja ei kannata. Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevien kuntien arviointimenettelyä vastaava menettely sopii huonosti maakuntiin, joilla jo lähtökohtaisesti tulisi olla taloudelliset edellytykset selvittää tehtävistään. Maakuntajaon muuttamisen tulee tapahtua eduskunnan päätöksellä. Arviointimenettelyyn tulee vaatia valtiovarainministeriön esityksen ja valtioneuvoston hyväksynnän. Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei tule olla aloiteoikeutta arviointimenettelyyn vaan lausunnonantajan rooli. Arviointimenettelyyn käynnistymisen edellytyksenä olevat kriteerit ovat maakuntalaissa maakuntien näkökulmasta liian tiukat. Arviointimenettelyyn kynnys on siis liian alhainen. Maakunnat voivat niiden perusteella liian nopeasti ajautua arviointimenettelyyn ja sitä kautta pakkoliitoksiin. On otettava huomioon, että maakuntien ainoa tehtävä ei ole sote-palvelujen järjestäminen. Maakuntien tulee olla taloudellisesti riittävän vahvoja myös alueen elinvoiman (=palvelujen tulopohjan vahvistamisen) kehittäjinä. Maakunnan olemassa olon perusta itsehallintoalueena ei rakennu sote-palvelujen talouden varaan. Valtiorahoitteisessa mallissa maakuntien mahdollisuudet sopeuttaa talouttaan ja siten selviytyä lakisääteisistä tehtävistään on rajoitettu. Tämä seikka on todettu myös lakiesitysten vaikutusten arvioinnissa.

34. 32. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntajakolaista.

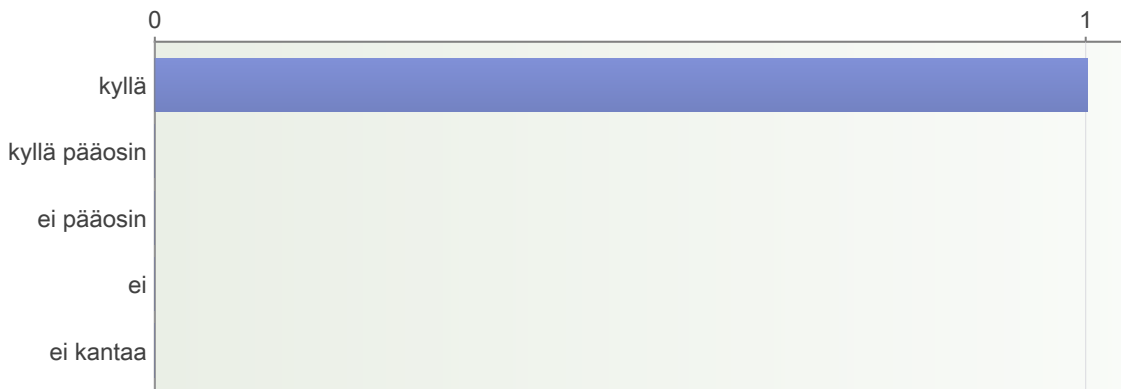
Vastaajien määrä: 1

-

Harvan asutuksen ja pitkien etäisyyksien huomioiminen palveluverkossa on jäänyt valmistelussa saatavuuden varjoon. Valmistelu on siten painottunut tuottajalähtöisyyteen eikä asiakaslähtöisyyteen. Myös maakuntien rahoitusmallissa etäisyys- ja saavutettavuustekijät on otettava huomioon.

35. 33. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt ja muut muutokset hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 24 §, 27§ 27 b§ ja 55§)?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

- Kuntien valtionosuusjärjestelmään sisältyvät tasausmekanismit (tehtävien ja kustannusten siirtoa koskeva muutosrajoitin sekä siirtymätasaus) rajoittavat riittävästi uudistuksesta kuntiin aiheutuvia talouden muutoksia. Tasauksen keskiössä on, että lopulliset tasauslaskelmat tehdään jälkeinpäin uudistuksen voimaantulohetken kustannus-, tulo- ja järjestelmätiedoilla. Tässä vaiheessa kyse on kuntien valtionosuusjärjestelmän sopeuttamisesta maakuntauudistukseen. Tästä syystä kuntien valtionosuusjärjestelmästä on tulossa erittäin vaikeasti hahmotettava. Uuden järjestelmän valmistelu tulee aloittaa heti. Kunnan taloutta tulisi tarkastella kokonaisuutena eikä yksittäisten rahoitusrakenteiden muutosten kautta, jotta saadaan kattavampi kuva tulevaisuuden kunnan talouden selviytymisen edellytyksistä.

36. 34. Ovatko valtionosuuskriteerit (ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen -kriteeri) sekä niiden painotukset perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 3 §)?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

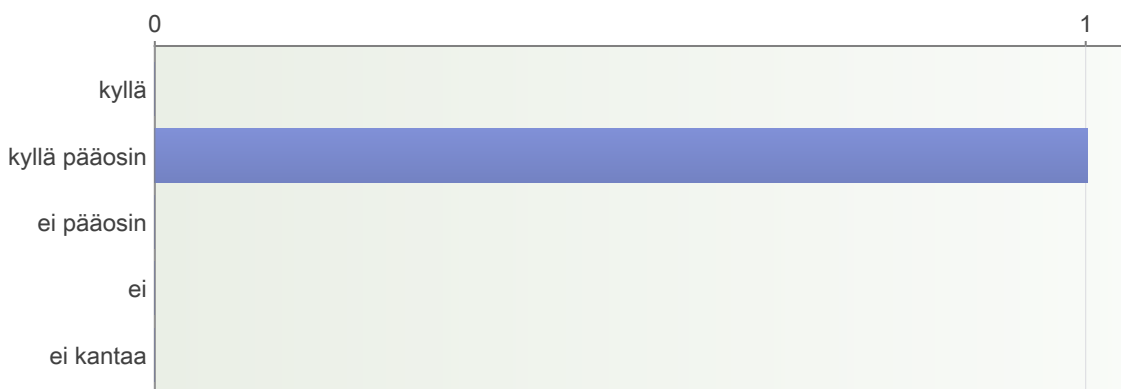
- Valtionosuusjärjestelmän tarkoitus muuttuu merkittävästi uudistuksessa. Aiemmin kuntien välisiä kustannus-, tarve- ja tulopohjan eroja tasanneen järjestelmän tärkeimmäksi tavoitteeksi uudistuksen jälkeen tulee maakuntauudistuksesta aiheutuvien kuntiin kohdistuvien taloudellisten vaikutusten tasaaminen. Tältä osin valtionosuusjärjestelmään sisältyvillä yksittäisillä kriteereillä ei ole uudistuksen jälkeen (ennen seuraavaa järjestelmän kokonaisuudistusta) vastaavaa merkitystä kokonaisuuteen kuin nykyjärjestelmässä. Kainuun sote esittää, että tarveperusteisen rahoituksen kokonaisuudessa niiden muodostamien kriteerien yhteinen painoarvo tulee asettaa 2 %:ksi asukastiheyden 1 %:n sijaan. Korotus otettaisiin alentamalla asukaslukuperusteisuuden painoarvoa 10 %:sta 9 %:iin. Ottaen huomioon hyte -kriteerien vähäisen merkityksen rahoituksen kokonaismäärään niiden määrytymisperusteet ovat liian monimutkaiset ja tulkinnanvaraiset. Hyte-kertoimessa tulee ottaa huomioon tavoite alueiden ja väestöryhmien välisten terveys- ja hyvinvointierojen tasoittamiseen ja sen tulee kannustaa maakuntien ja kuntien väliseen yhteistyöhön.

37. 35. Vapaamuotoiset huomiot hallituksen esityksen valtionosuuskokonaisuudesta.

Ei vastauksia.

38. 36. Pidättekö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä valtion verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Kansainvälisten vertailujen mukaan paikallis- tai aluehallinnolla on yleensä vähintäänkin osittainen omaan verotusoikeuteen perustuva verorahoitus. Täyden valtionrahoituksen mallit ovat harvinaisia, ja niitä on lähinnä maissa, joissa kuntien ja alueiden tehtävät ovat vähäisiä. Taloustieteellisen tutkimuksen ja eri maiden kokemusten perusteella voidaan pitää suotavana, että alueiden menot katettaisiin ainakin osittain alueen omilla tuloilla. Verotusoikeus lisäisi päätöksenteon vastuunkantoa ja läpinäkyvyyttä. Esityksessä on lähdetty siitä rajauksesta, että rahoitus maakuntien toimintaan kerätään kokonaisuudessaan valtion verotuksen kautta. Lähtökohta on ongelmallinen maakuntien itsehallinnon sekä järjestelmän kannustimien kannalta. Kannustimilla on merkittävä rooli toiminnan tehostamisessa, jota uudistuksella tavoitellaan. Jos valtio ulosmittaa kunkin alueen aikaansaaman tehokkuushyödyn pois alueelta itseltään, alueella ei ole kannustimia tehostaa toimintaansa. Verotusoikeuden kanssa alueen tehokkuuden kasvaminen hyödyttää alueiden asukkaita enemmän, koska alueen päättäjät ovat vastuussa oman alueensa asukkaille ja oman alueen verotus pyritään pitämään mahdollisimman alhaisena. Siltä osin, kun rahoitus päädytään keräämään valtion verotuksen kautta, valtionveron veroperusteisiin esitettyjä muutoksia voidaan pitää perusteltuina. Ehdotus verokaton asettamisesta kunnille on kuitenkin kestävä kunnallisen itsehallinnon ja tulevaisuuden kunnan rahoituksen kannalta. Kun veroprosentteja uudistuksen yhteydessä leikataan 12,30 prosenttiyksiköllä vuonna 2019 (ks. 23), tärkeää on siirtää kunnallisverotuksessa tehtäviä vähennyksiä valtionverotuksessa tehtäviksi. Näin kuntien tuloveroprosenttien tuotto (ns. efektiivinen veroaste) vastaisi paremmin todellista tuottoa.

39. 37. Vapaamuotoiset huomiot verolaeista.

Vastaajien määrä: 1

- Kuntien veroprosenttien lakisääteinen alentaminen ja siihen liittyvä rajoitus päättää veroprosenteistaan vuosina 2019-2021 johtaa moniin ongelmiin (kts. kysymykset 23 ja 36). Kuntalain mukaan kunnan talousarvio on laadittava siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Kunnat päättävät veroprosenteistaan käytännössä talousarvion teon yhteydessä ja mitoittavat veroprosenttinsa siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseksi tulevat turvatuiksi.

Kirkollisveron osalta esityksessä on päädytty siihen, että seurakunnat alentavat veroprosenttejaan oma-aloitteisesti. Linjaus on oikea ja samaa menettelyä tulee soveltaa myös kuntiin.

Ehdotus kiinteistöveron säilyttämisestä puhtaasti kunnallisena verona on hyvä. Kuten luonnoksessa linjataan, kiinteistövero on tehokas ja tuotoltaan vakaa tapa rahoittaa paikallisia julkisia palveluita. Tämä on hyvin linjassa myös sen kanssa, että kiinteän omaisuuden omistajat ja haltijat on lakiesityksessä määritelty maakuntaan kuuluviksi.

Positiivisena voidaan pitää myös sitä, että kuntien oikeus yhteisöveron tuottoon säilyy. Kuntien saamat yhteisöverotulot toimivat kannustimena kunnan elinkeinopolitiikan kehittämisessä.

Esityksessä ehdotetaan verotuskustannusten jaon muuttamista sen johdosta, että kuntien suhteellinen asema verotulojen saajana pienenee suhteessa valtioon. Muutos on tältä osin perusteltu, mutta ehdotus siitä, että kuntien verotuloja leikataan siirtyviä kustannuksia vastaavasti, ei ole kuntien kannalta kustannusneutraali. Kuntien asema veronsaajana muuttuu verotulojen pienentyessä eikä kustannuksia tule periä kunnilta muuta kautta.

Kainuun sote ei pidä kuntien veroprosenttien erillistä säätelyä vuosina 2019 - 2021 tarpeellisena. Esityksessä on ehdotettu muutosta myös kunnallisveroprosenttien säätelyyn myös uudistuksen jälkeisen ajan osalta niin, että vuodesta 2022 lukien kunnat ilmoittaisivat tuloveroprosenttinsa prosenttiyksikön kymmenyksen tarkkuudella. Tältä osin ehdotus on kannatettava. Kunnallisveroprosentit tulevat laskemaan uudistuksen seurauksena ja kunnallisverotuksen efektiivisyys paranee vähennyksien siirtyessä nykyistä enemmän tehtäväksi valtion verotuksessa. Tuloveroprosentin ilmoittaminen jatkossa prosentin kymmenyksen tarkkuudella neljännesprosenttiyksikön sijaan on perusteltu muutos.

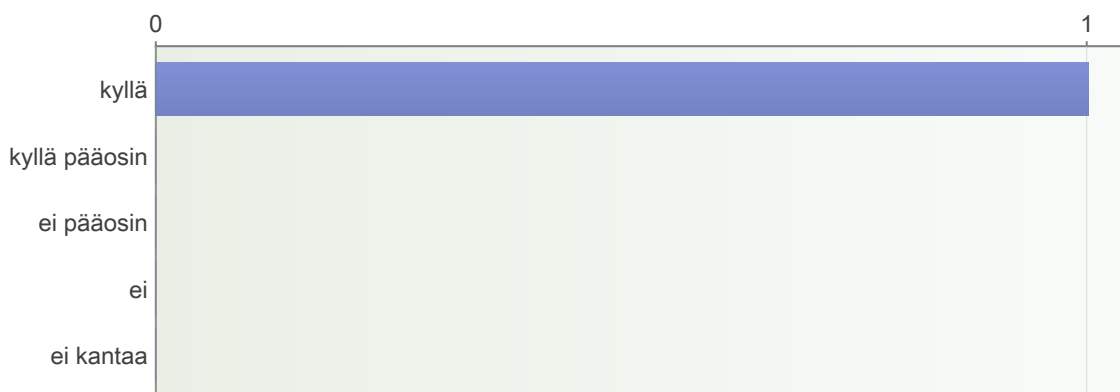
Uudistuksen seurauksena ei saa syntyä tilanteita joissa varainsiirtoverotus aiheuttaa lisäkustannuksia kiinteistöomaisuuden muutoin tarpeellisissa uudelleen järjestelyissä. Voimaanpanolaissa ehdotetaan

säädettäväksi, että varainsiirtoverotuksessa ei syntyisi veroseuraamuksia siirrettäessä kuntayhtymät varoineen ja velkoineen voimaanpanolaissa tarkoitetulla tavalla maakunnille ja näiden varojen siirtyessä edelleen voimaanpanolaissa tarkoitetulle valtakunnalliselle osakeyhtiölle. Kunnat joutuvat uudistuksen seurauksena siirtämään kiinteistöjään vastaavasti omistamiinsa yhtiöihin kuntalain yhtiöittämisveloitteen perusteella ja lisäksi kunnilla on muutoin tarpeen järjestellä kiinteistöomistuksiaan maakuntauudistuksen johdosta. Kuntien ja kuntayhtymien omistamien kiinteistöjen järjestelyitä ja yhtiöittämiä tulee kohdella uudistuksessa varainsiirtoverotuksessa samalla tavoin. Voimaanpanolakiin tulee sisällyttää kuntien kiinteistöomaisuuden osalta vastaavat varainsiirtoverovapautta koskevat säännökset, joilla varmistetaan, ettei kunnille tai niiden yhtiöille synny varainsiirtoveroseuraamuksia siirrettäessä maakunnille tai niiden yhtiöille vuokrattavia kiinteistöjä velkoineen kunnallisiin yhtiöihin. Muussa tapauksessa syntyvät varainsiirtoverokustannukset olisi huomioitava määriteltäessä kiinteistöjen vuokria.

Esityksessä ei ole käsitelty uudistukseen liittyviä arvonlisäverotuksen kysymyksiä. Kiinteistöihin ja muuhun omaisuuteen on kuitenkin sitoutunut satojen miljoonien eurojen edestä arvonlisäveroja, jotka ovat tähän asti saatu kunnissa palautuksina. Arvonlisäverotuksen yleisten säädösten johdosta ainakin osa näistä palautuksista joudutaan uudistuksen seurauksena palauttamaan Verohallinnolle omaisuutta siirrettäessä maakunnille tai esimerkiksi kuntien yhtiöihin. Uudistuksen seurauksena kunnille syntyvät arvonlisäverokustannukset on huomioitava rahoituslaskelmissa. Siltä osin, kun kustannukset liittyvät maakunnille tai niiden yhtiöille vuokrattaviin kiinteistöihin on kustannukset huomioitava vuokratasoa määriteltäessä.

40. 38. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

- Lakiesitysten mukaan perustettavien maakuntien henkilöstöön ehdotetaan sovellettavaksi kuntasektorin työ- ja virkasuhdelainsäädäntöä, joka muuttuu koskemaan myös maakuntia. Kainuun sote kannattaa ehdotuksia.

41. 39. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

- Maakuntien ja maakuntien palvelulaitoksen eläkevakuuttajaksi ehdotetaan Kuntien eläkevakuutusta Kevaa. Konsernin yritykset voivat vakuuttaa Kevassa. Kainuun sote kannattaa ehdotusta.

42. 40. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

Ei vastauksia.

43. 41. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollonkuntayhtymän sosiaali- ja terveydenhuollon integraatio on toteutunut jo vuonna 2005. (Kehittämistä on edelleen ylihallintorajat ylittävässä asiakasyhteistyössä. Sosiaalipalvelujen asema ja tehtävät tulee uudistuksessa huomioida tasa arvoisesti terveyspalvelujen rinnalla.) Tarvitaan kokonaisvaltaista vastuuta ja tietoa kustannusten hallinnasta. Monituottajamalli avaa toiminnat kilpailulle tämä edellyttää vahvaa hankinta/kilpailutusosaamista ja ymmärrystä asiakkaiden kokonaispalveluista.

44. 42. Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä uudistuksen voimaan tultua?

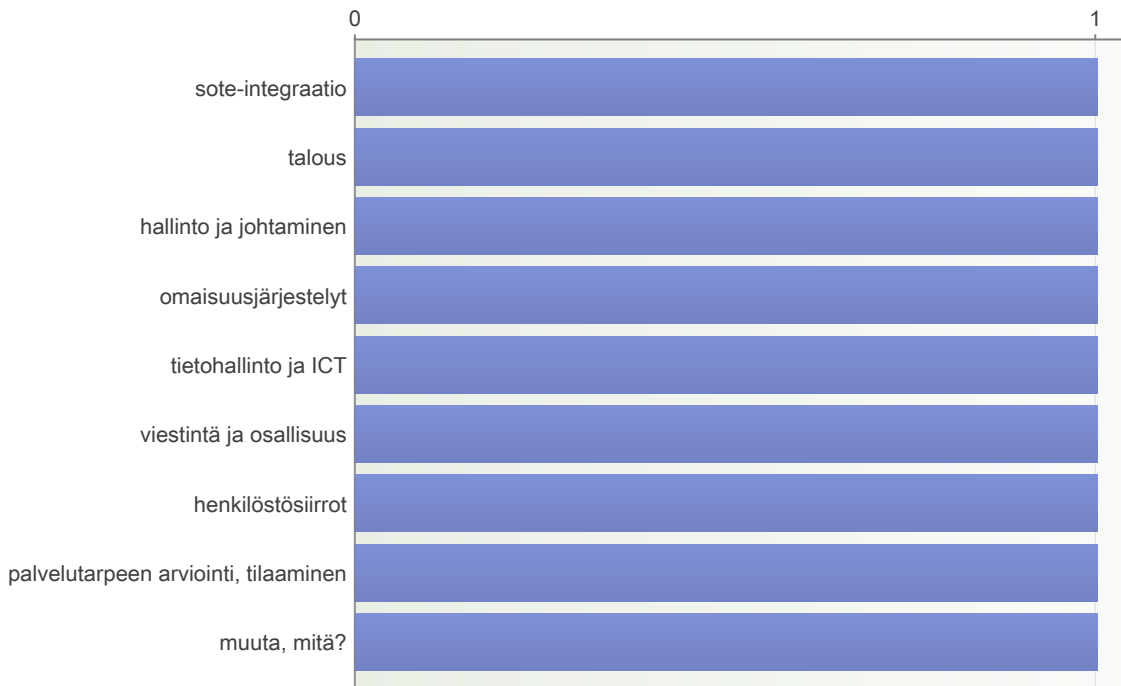
Vastaajien määrä: 1

- Kainuun sote yhtyy kuntaliiton käsitykseen, jonka mukaan maakuntien edellytykset keskipitkällä aikavälillä selvitä sille laissa määrätyistä tehtävistä ja velvoitteista ovat heikot. Syynä tähän ovat a) rahoituksen tasoon liittyvä 3 mrd. euron ennalta lailla lukkoon lyödyllä tavalla toteutettava kustannusten nousun leikkaustavoite (maakuntaindeksi + 0,5-1,0 %), b) maakuntien liian tiukat alijäämän kattamisvelvoitteet ja niihin liittyvät maakuntien arviointimenettelyn kriteerit, c) puuttuva verotusoikeus ja rajoitetut mahdollisuudet ottaa lainaa, d) lakiin perustuvat maakuntien toimintavapauden rajoitukset, erityisesti rajoitukset jotka liittyvät palveluiden tuottamiseen, e) tiukka ja byrokraattinen valtionohjaus sekä f) uudistuksen toimeenpanoon liittyvät kustannukset, joihin ei ole osoitettu eri rahoitusta.

Monikanavarahoituksen purkamiseen ja valinnanvapauslainsäädäntöön liittyvien ratkaisujen puuttuminen ei mahdollista asian lopullista arviointia.

45. 43. Mihin aiheeseen/aiheisiin liittyyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistusten alueelliseen toteutukseen (voitte valita usemman vaihtoehdon)?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: muuta, mitä?

- Uudistuksen muutostuen tulee olla laaja-alaista ja vaikuttavaa. Käytännössä tämä tarkoittaa riittäviä resursseja sekä alueiden ja kuntien omista tarpeista lähteviä tuen muotoja. Tärkeää on tunnistaa ja reagoida alueiden erilaisuudesta ja prosessin eri vaiheista syntyneisiin erityistarpeisiin ja muutosjohtamisen haasteisiin. Suunnitellut, valmistelua tukevat tiekartat ja henkilöstökoulutukset on toteutettava nopeasti ja mahdollisimman ennakoivasti kunkin valmisteluvaiheen erityis- ja yhteistoimintatarpeet huomioiden. Erityistä huomiota on kiinnitettävä valmistelun yhteydessä valtiolta välittyvän muutostiedon koontiin, yhdenmukaisuuteen, samanaikaisuuteen ja ymmärrettävyyteen. Aktiivisen viestinnän ja verkostoimisen avulla on varmistettava eri alueilla esille tulevien hyvien valmistelu- ja toimintatapakäytäntöjen hyödyntäminen.

46. 44. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan johtaja olisi parempi nimike kuin maakuntajohtaja, koska virkanimike sekoittuu tällä hetkellä maakuntaliittojen maakuntajohtajaan.

Kainuun maakuntauudistuksen ohjausryhmä on 10.10.2016 antanut uudistuksen jatkovalmistelun huomioimisesta seuraavan yhteisen lausunnon, joka sisältyy samalla myös Kainuun sotien lausuntoon.

47. 45. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Vastaajien määrä: 1

- 1.Lakiesitysten parhaat puolet

- Kuntalain mukaisiin sääntelytapoihin pohjautuva maakuntalaki (yleislaki) on oikea pohja maakuntaitsehallinnolle
- Maakuntademokratia eli asukkaiden osallistumisoikeudet ja –mahdollisuudet ovat yleisesti ottaen riittävät (=suorat vaalit ja monipuoliset muut keinot). Demokratia uudistus edellyttää kuitenkin, että asiakkaiden ja aidon valinnanvapauden näkökulmien turvaamiseksi myös luottamushenkilöille taataan edustus maakunnallisten palvelulaitosten päätöksenteossa niiden hallitusten jäseninä.
- Voimaannpanolain peruseriaate toteuttaa organisointi liikkeen luovutuksella on tarkoituksenmukainen.
- Uudistuksen käynnistäminen valtionrahoituksen perustalle sekä uusien mahdollisten tehtävien ottamiseen liittyvä rahoitusperiaate.
- Sote-rahoituksen määrittelykriteerit, joissa on keskeisenä tarveperuste, ovat hyväksyttävissä. Keskeisinä olosuhdetekijöinä on otettava huomioon palveluverkossa ja sen rahoituksessa myös harva asutus ja pitkät etäisyydet. Niiden muodostamien kriteerien yhteinen painoarvo rahoituksessa tulee Pohjois-Suomen näkökulmasta asettaa 2 %:ksi.
- Valtionverotukseen uudistuksen vuoksi esitetyt muutokset sekä eri taseusmenettelyt ovat tarpeellisia ja sopivia.
- KT työnantajaedunvalvontaelimenä on luonteva ratkaisu.
- Tulevien maakuntien henkilöstön eläkevakuuttajaksi Keva on oikea ratkaisu. Kevan ylintä päätösvaltaa käyttävän valtuuskunnan ja yleensäkin hallinnon jäsenvalinnoissa on turvattava nykyinen menettely.

2.Lakiesitysten korjattavat asiakohdat

- Hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamisen tavoitteet ja keinot puuttuvat lakiesityksestä. Kuntien ja maakuntien asema, vastuut ja rahoitus hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä tulee määritellä selvästi. Keinoissa ja valtion rahoituksessa tulee ottaa huomioon myös järjestöjen ja yhdistysten sekä kotitalouksien jne. mahdollisuudet ja toiminnan tukeminen.
- Maakunnan toimialan määrittely kaipaa laajennusta ja joustavuutta esimerkiksi koulutuksen osuudelle. Ely-keskuksissa nyt oleva ympäris- ja lupahallinto tulee siirtää maakuntien toimialaan, ei keskittää valtakunnalliseen virastoon.
- Sote- ja maakuntauudistuksen valmistelussa on säilytettävä poliittinen ohjausvalta myös väliaikaishallintovaiheessa 1.7.2017 eteenpäin
- Kunnan ja maakunnan yhteistoiminnan vapausasteita on sopimisen kautta tarpeen lisätä.
- Valtakunnallisista palvelukeskuksista huolimatta on tärkeää säilyttää tukipalveluihin liittyvä operatiivinen toiminta maakunnilla. Maakuntatasolla on oltava mahdollisuus paikallisuuden edut ja työpaikkojen säilyttämisen turvaavaan kilpailuttamiseen. Asiakastarpeiden huomiointi edellyttää monimuotoisuuden ylläpitämistä toimintatavoissa. EU:n hyväksymän Sgei-lainsäädännön mukaan on mahdollistettava myös suorahankintamenettely, mikäli alueellisesti todetaan, ettei kilpailua ole.
- Järjestäjän ja tuottajan erottamiseksi näiden tehtävien määrittely on suoritettava tarkemmin, jotta kyetään yksityiskohtaisemmin arvioimaan, miten palvelut järjestetään asiakkaiden kannalta tarkoituksenmukaisesti.

Olennaista on pystyä integroimaan palveluprosessit ja sujuvoittamaan palveluketjut asiakastarpeiden perusteella kokonaisvaltaisesti.

- Pelastustoimen ja ensihoidon järjestämisvastuu tulee olla kaikilla 18 maakunnalla sekä pelastuslaitoksen nykyinen rahoitustaso tulee turvata myös jatkossa.
- Maakuntatalouden säätelykriteerit ja -mekanismit ovat liian jäykkiä ja tiukkoja, mikä johtaa myös maakuntajaon muuttamisperusteiden vääristymiseen. Kynnys arviointimenettelyn käynnistämiseksi on liian alhainen. Taloudellisen säätelyn on taattava uusille maakunnille riittävä juurtumisaika.
- Palvelujen saatavuuden määrittely antaa mahdollisuudet keskittämiseksi, vaikka lain tavoitteissa puhutaan palvelujen tarjoamisesta mahdollisimman lähellä. Maakuntien palvelulupausten avulla on määritettävä lähipalveluiden kriteerit. Palveluja on saatavissa maakuntien päättämällä tavalla monikanavaisesti, ei pelkästään fyysisesti. Niiden kehittämiseksi painopistettä on ohjattava rahoituksellisuuteen.
- Maakunnilla on oltava mahdollisuus sopia itse yhteistoiminnastaan muiden maakuntien kanssa.
- Kuntien verotuksen rajoitukset eivät ole suotavia. Kuntien tehtävistä suoriutumiseksi on niiden itsehallinnon ja oman harkinnan pohjalta turvattava aito päätöksenteko tulorahoituksesta.
- Voimalaitoskuntien kiinteistöveron osuutta ei tule sisällyttää verotuloihin perustuvaan valtionosuuksien tasaukseen. Kyse tässä on oikeudenmukaisuudesta ja siitä, että voimalaitosvero kuuluu täysimääräisesti paikkakunnille, joille vesivoimalaitoksista on haittaa syntynyt.
- Muutokseen liittyvät omaisuusjärjestelyt vaativat täsmennyksiä. Kunnille ei saa jäädä järjestelyjen takia kiinteistöriskiä. Kuntien omistamien kiinteistöjen vuokra-aika tulee olla vähintään 5 vuotta.
- Liikenneasioiden hoito ja rahoitus liikennejärjestelmäsuunnittelun lisäksi on uudistuksen yhteydessä saavutettavuuteen, aluekehitykseen ja elinvoiman parantamiseen liittyvänä tehtäväkokonaisuutena maakunnallistettava.